

משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הממונה על העמדת מידע לציבור

דו"ח פעילות לשנת

2021

תוכן

2	דו"ח מילולי של הממונה על העמדת מידע לציבור
3	מבנה ארגוני
3	רשימת עובדי המשרד
4	אגף בכיר לדיג וחקלאות מים
5	אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז
6	אגף בכיר לתכנון גורמי ייצור
9	אגף יער ואילנות (פקיד היערות)
10	ביקורת פנימית
10	היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות (פיצו"ח)
11	החטיבה למחקר כלכלה ואסטרטגיה
19	היחידה לזכויות מטפחים
21	המרכז לסחר ושת"פ בינ"ל
22	הרשות לתכנון
24	השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה
26	השירותים להגנת הצומח ולביקורת
37	חטיבת השירות
38	לשכת המדען הראשי
38	היחידה למינוף המו"פ החקלאי וחדשנות
39	לשכת סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש - יחידות מינהלה
40	מנהל המחקר החקלאי (מרכז וולקני)
40	מפת מחוזות המשרד
41	מחוז העמקים
52	מחוז השפלה והער
53	מחוז הנגב
53	קמט חקלאות – איזור איוש
53	קמט חקלאות – עזה
54	נספח ב – תקציב 2021
54	נספח ג – תמיכות לגופים ציבוריים
54	נספח ד – מאגרי מידע
54	נספח ה – חיקוקים שבאחריות שר החקלאות
54	נספח ו – רשימת תאגידים באחריות המשרד

דו"ח מילולי של הממונה על העמדת מידע לציבור

דף הממונה על העמדת מידע לציבור (חופש המידע)

1. בשנה החולפת הוגשו 168 בקשות למידע לפי החוק, ירידה ביחס לשנה החולפת (163).
2. 51 מהבקשות ב-2021 היו בנושאי השירותים הווטרינריים (כלבים וחתולים, צער בעלי חיים, משחטות ועוד), בקשות אחרות הן בעיקר בנושאי הנהלה (תקציבים, יומני השר והמנכ"ל ועוד), דיג, יער ואילנות, תכנון, יבוא/יצוא, הגנת הצומח.
3. כנגד המשרד הוגשו 8 עתירות בשנה החולפת.
4. בנוסף למענה לבקשות מידע פרטניות, התפרסם לציבור המידע היזום, התקשרויות רבעוניות של המשרד: פורסמו כל [ההתקשרויות עם המשרד](#) לשנת 2021, וכמו כן לרבעון הראשון של שנת 2022, דו"ח פעילות שנתי של המשרד. כמו כן, המשכנו למסור מידע שימושי לציבור, והועלה לאתר האינטרנט של המשרד מידע עדכני.
5. חשוב להדגיש כי אנו, משרד החקלאות ופיתוח הכפר רואים חשיבות רבה [בפרסום המידע לציבור](#) ולאזרחים.
6. דו"ח הפעילות כולל דיווחים שהתקבלו מכלל יחידות המשרד, למעט היחידות הבאות.

כל מידע שאנו מפרסמים עונה על שאלות ומחזק את השקיפות של המערכת

בכבוד רב,

טפטה פרדה

ממונה על העמדת מידע לציבור

מבנה ארגוני

סמכויות משרד החקלאות ופיתוח הכפר

המשרד אחראי ליישום מדיניות הממשלה לקידום החקלאות (צומח וחי), לאספקת מזון לתושבים באיכות גבוהה ובמחירים סבירים, לסיוע לפיתוחם החקלאי של היישובים, לפיתוח וקידום המרחב הכפרי, למדיניות השיווק בארץ ובחו"ל של תוצרת חקלאית, למחקר ולפיתוח, להדרכה, למימון השקעות מועדפות, להגנה על הצומח והחי ולפיקוח וטרינרי.

(מתוך אתר המרכזי לחופש המידע)

מבנה ארגוני של
המשרד - pdf.02.2022

רשימת עובדי המשרד

לנוחיותכם ניתן לבצע חיפוש בעלי תפקידים במשרד החקלאות בקישור [כאן](#)

[אתר המשרד](#)

אגף בכיר לדיג וחקלאות מים

אתר היחידה בקישור [כאן](mailto:Daig@moag.gov.il)
פניות בנושא דיג ניתן לפנות לכתובת: Daig@moag.gov.il

האגף לדיג ולחקלאות מים פועל תחת סמכותו הישירה של מנכ"ל המשרד, על בסיס סמכויותיו מתוקף פקודת הדיג 1937 ותקנותיה, וכגורם ייחודי במשרד המוביל תהליכי פיתוח לענפי ייצור הדגים בתחומים שונים ובטכנולוגיות מגוונות, בדומה ליחידות ולמשרדים דומים במדינות רבות, הרואות בענפי הדגה כלי ציבורי חשוב לטובת תזונה בריאה, מגוונת ובת-קיימא.

להלן רשימת הפעילויות העיקריות שבהן עסק האגף בשנה החולפת:

- הקמת והסמכת יחידת פיקוח ואכיפה תחת רשות הטבע והגנים ובהנחיית אגף הדיג;
- יצירת ממשק עבודה חדש ומשמעותי של טיפול בתיקים משפטיים (יחד עם מחלקת התביעות);
- פעולות לטובת ניהול ממשק דיג מקיים בים תיכון, מפרץ אילת ואגם הכנרת;
- הנפקת רישיונות דיג אישיים ולבעלי סירות דיג בהתאם למדיניות החדשה מאז 2016;
- מניעת יבוא מיני דגים העלולים לגרום נזק לחקלאות ולדגה במקורות המים הטבעיים;
- ליווי וסיוע לענפי חקלאות המים, תוך ביצוע מחקרים יישומיים בתחנת המחקר של האגף בנושאים מקצועיים מובילים – בריאות, אקולוגיה, ממשק, רבייה, טכנולוגיה והזנה;
- איסוף נתוני ייצור בענפי הדיג וחקלאות המים (לטובת שנתון סטטיסטי);
- קידום פיתוח שטחים נרחבים לטובת ענף החקלאות הימית בים התיכון;
- ליווי יזמים חדשים וקידום ענפי חקלאות מים חדשים (ענף גידול אצות).

פעילות זו התאפשרה בזכות רמתם המקצועית של עובדי האגף והודות לראיית שליחות של העובדים בכדי לקדם את התחומים המקצועיים, ולהוביל את פעילות ייצור הדגים (והדיג) לעידן חדש, שיאפשר עמידה בדרישות סביבתיות כמקובל בעולם ולשם פעילות דיג בת קיימא שתאפשר שמירה וניצול מיטבי של משאב הדגה לשנים רבות, וזאת מבלי לפגוע בתשתית הנדרשת לקיום אוכלוסיות דגים יציבות בים התיכון, במפרץ אילת ובכנרת. קידום הנושאים השונים במהלך השנה, לא היה יכול להתבצע, ללא שיתוף פעולה הדוק ותמיכה של יחידות המשרד השונות: מחוזות המשרד, הלשכה המשפטית, מנהלת ההשקעות והחטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה.

עיקרי ההישגים לשנת 2021

- ✓ הפקדת תב"ע לשטח ימי לטובת הקמת חוות לחקלאות ימית מול אשקלון.
- ✓ המשך קידום הפיתוח של פארק יבשתי לחקלאות ימית בדרום הערבה ובאילת והכנת מתווה להחלטת ממשלה בנוגע לקידום הפארק והיבטים נוספים בנושאי החקלאות הימית והמדברית באזור אילת וחבל אילות.
- ✓ קידום מהלך של בחינת החזקת להקות הורים של דגי טונה כחולת סנפיר בכלובים הנמצאים בעומק הים התיכון, כבסיס לקידום בעתיד של הטלות טבעיות של מין זה במקביל להטלות מאולצות במכוני רבייה מנותקים מהים.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022

- פרסום מכרז להקמת חוות דגים נוספות בשטח הימי שמול אשדוד.
- הובלת החלטת ממשלה בנושא פיתוח החקלאות הימית, בדגש על מחקר וסביבה חינוכית תומכת באזור אילת-אילות.
- קידום פרסום מכרז לתכנון (מקב"ת) מול חיפה לטובת הקמת חוות לחקלאות ימית
- סיום הסבת בריכות הדגים לתפעול בהתאם לתקנות הגנת הסביבה – על בסיס נוהל התמיכה שפורסם בראשית 2020 והוארך במהלך 2021.
- הובלת פיילוט לבחינה מעמיקה של שילוב פאנלים סולריים צפים על בריכות דגים בהיקף כיסוי משתנה (60-30 אחוזים).

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ במהלך 2021 שולמו והיו בתוקף מעל 10,000 רישיונות דיג אישיים (מקצועיים וספורטיביים) – עלייה של 16% לעומת שנת 2020.

אגף בכיר לשימור קרקע וניקוז

אתר היחידה בקישור [כאן](mailto:shimur_karka@moag.gov.il)
פניות בנושא שימור קרקע וניקוז ניתן לפנות לכתובת: shimur_karka@moag.gov.il

עיקרי ההישגים לשנת 2021

- ✓ המתודה להכנת תכניות לניהול סיכונים שיטפונות אושרה סופית והחל שלב ההטמעה בשתי רשויות ניקוז וכן הושלם המהלך האסטרטגי לגיבוש המתווה למעבר מרשות ניקוז לרשות אגנית
- ✓ הוענקו - 50 משי"ח לרשויות ניקוז ל-36 פרויקטים לצמצום נזקי שיטפונות וכן הושג סיכום תקציבי מעודכן עם משרד האוצר למימון פרויקטי ניקוז.
- ✓ תיקון חוק הניקוז (אושר בוועדת הכלכלה וממתין לקריאה שניה ושלישית).
- ✓ פרסום מכרז להערכת סיכונים לחקלאות ישראל ולאספקת המזון כתוצאה משינויי האקלים.
- ✓ בוצעו מעל 10 מחקרים במקביל ל 7 פרויקטים לחקר בריאות קרקע, המלחה וסחף ע"י התחנה לחקר הסחף.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022

1. הטמעת המתודולוגיה הישראלית לניהול סיכונים שיטפונות בקרב 3 רשויות ניקוז נוספות וכן, מעבר לשלב ההטמעה בקרב שתי רשויות ניקוז של המתווה לשינוי ארגוני ואסטרטגי- מרשות ניקוז לרשות אגנית.
2. יוענקו מענקים לחקלאים בתחום שימור הקרקע ולניהול נגר ברשויות הניקוז.
3. השתתפות בתפעול מרכז להתראה בפני שיטפונות.
4. ליווי של תכניות ההגנה בפני שיטפונות על מורד האילון (תתל 33 א', תמא 47 נ', תוכנית אסטרטגית למטרופולין תל אביב) והן של תוכניות ההגנה על נהריה.
5. עבודה משותפת בצוות המנכלים להכנת תוכנית לאומית לניהול סיכונים שיטפונות ברשות מנכל רה"מ.
6. ליווי המכרז להערכת סיכונים לחקלאות ישראל ואספקת המזון כתוצאה משינויי האקלים, והטמעה יישומית של התוצרים וההמלצות.
7. הוצאה לאור של אטלס חתכי קרקע של ישראל כרך א' – אזור דרום הארץ.
8. הקמת צוותי עבודה במסגרת תמ"א למיתון שטפונות ותנעת תהליך תכנון רחב.
9. המשך קידום פרויקט משק המודל לחקלאות משמרת בחוות נווה יער העוסק בשמירה ותפעול של הממשקים החקלאים ופיתוח מרחבי נחל סביבתיים

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- הוענקו 15.5 מ"ח מענקי שימור קרקע וחקלאות משמרת ל-184 תכניות לקידום פעילות חקלאית תוך צמצום פגיעה במשאב הקרקע.
- טובת הגנה מפני שיטפונות:
- הוענקו כ- 12 מלש"ח ל-8 פרויקטים לביצוע מידי בטווח של שנה.
- הוענקו כ- 38 מלש"ח ל-28 פרויקטים לביצוע בטווח של שלוש שנים.
- הוצאו התחייבויות ל-2 תכניות הטמעה לניהול סיכונים שיטפונות עם רשויות הניקוז.
- במסגרת משק המודל לחקלאות משמרת בחוות נווה יער הושקה תוכנית במימון מצטבר של כ-4 מיליון שקל לשמירה ופיתוח מרחבי נחל סביבתיים.
- מעל 100,000 כניסות לאתר היעודי של המטאורולוגיה חקלאית. WWW.METEO.CO.IL

אגף בכיר לתכנון גורמי ייצור

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

אודות היחידה

האגף נותן המלצה/ הקצאת גורמי ייצור בחקלאות וניהולם:

- מים
- עובדים זרים
- עובדים פלשתינאים
- קרקע למרעה
- אחריות על תכנון וניהול ענפי החי המתוכננים: ענף החלב, ענף הלול.
- הסדרת רעיית הדבורים להאבקה (קידום חוק).
- מתן סובסידיה לפי חוק הגליל.
- מתן תמיכות לנושאים הבאים:
- תמיכות להעסקת עובדים ישראלים (תלוי תקציב).
- תמיכות למרעה בשטחים פתוחים.
- תמיכות בעמותות מתנדבים בחקלאות.
- תמיכה בעמותות להעסקת צעירים בחקלאות.
- קידום המגזר הערבי בנושאי חקלאות וענף הזית
- ריכוז פעילות התמיכה לשנת השמיטה בשיתוף מנהלת ההשקעות.

אגף השקעות ומימון (מנהלת השקעות)

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

אודות היחידה

מנהלת השקעות בחקלאות הנה גוף סטטוטורי הממונה בין היתר על תמיכות בהשקעות הון לחקלאים על פי החוק לעידוד השקעות הון בחקלאות שמתפקידה:

- א. לאשר כתבי אישור להשקעות, על פי עקרונות התכנון במשרד החקלאות ופיתוח הכפר ובמסגרת תקציב המדינה.
- ב. לאשר חישובי עלויות להשקעות.
- ג. לקבוע את תנאי מתן ההטבות.
- ד. לקבוע סדרים ומועדים להגשת בקשות לאשור תכנית ועוד.

תקציב הפיתוח שהופעל על ידי מינהלת ההשקעות מבטא את מדיניות המשרד על פי החוק לעידוד השקעות הון בחקלאות.

תוכנית פיתוח לשנת 2021

בשנת 2021 הועמד לרשות מנהלת ההשקעות תקציב כולל של 214 מלש"ח הנהנים העיקרים היו חקלאים שקיבלו מענקים בנושא מים 60 מלש"ח, תוכנית האצה שכוונה לטכנולוגיות חדשות מהשנה שפותחו בארבע השנים האחרונות ומיושמים לראשונה אצל חקלאים בהיקף כולל של 59 מלש"ח תקציבים מיוחדים נוספים היו לדור הבא בחקלאות בהיקף של 5.3 מלש"ח ומיכון חדשני 11.4 מלש"ח, דגים 71 מלש"ח ושונות 17 מלש"ח (והיתרה תמיכה לפי החלטות ממשלה ופינוי מובלעת צופר).

לוח 1 – סיכום ניצול תקציב מנהלת ההשקעות לשנת 2021 במונחי מענק (ש"ח)

תכנית / נושא	ניצול תקציב 2021 אלש"ח
הסכמי המים	
הסכם המים (3) לצרכני מקורות	7,470
הסכם מים (4) למפיקים פרטיים - השקעות	46,100
הסכם מים (4) מפיקים פרטיים – מזומן	2,349
חלקות מודל גליל עליון	4,100
סה"כ הסכמי המים	60,019
חדשנות הדור הבא ומיכון חדשני	
מיכון חדשני	11,400
חקלאים חדשים	5,300
האצה	59,100
סה"כ חדשנות	75,800
דגים	
השקעות ברפורמה בדגים	25,400
תמיכה ישירה בדגים	36,200
סה"כ תמיכה במגדלי דגים	61,600
שונות	
מפחמות	3,000
דרכים חקלאיות מיעוטים	1,600
דרכים חקלאיות צרקסים	800
פסולת חקלאית	700
פיצוי לנפגעי קורונה (פרחים ותבלינים)	0
התייעלות ענף הבקר במרעה	526
יישובי ים המלח (עין גדי, מצפה שלם)	1,700
השקעות ברפת - שפכים ולוקר השלמה	2,000
מובלעת צופר – הכשרת קרקע והשקעות הון	6,700
סה"כ שונות	17,026
סה"כ כללי אלש"ח	214,445

עיקרי ההישגים לשנת 2021

בשנת 2021 מרבית תקציבה של מנהלת ההשקעות בהיקף כולל של 214 מלש"ח היה לתמיכה בהשקעות להאצה בענף החקלאות שכללה מיכון וגידולים חדשים מארבע השנים האחרונות 59 מלשח, מערכות המים בחקלאות כ 60 מלש"ח, הדור הבא ומיכון חדשני כ 16 מלש"ח, תמיכות בענף המדגה 62 מלש"ח והיתרה החלטות ממשלה שונות.

אגף יער ואילנות (פקיד היערות)

אתר היחידה בקישור trees@moag.gov.il
הגשת ערר על רישיון שניתן לכריתה או העתקה לכתובת: trees@moag.gov.il

אודות היחידה

אגף יער ואילנות מתמקד בשני נושאים עיקריים: האחד **יער ואילנות (פקיד היערות)** – האגף ממונה על ידי שר החקלאות להוציא לפועל את מטרות פקודת היערות, מפקח מטעם המדינה על טיפול וניהול היערות, המבוצע על ידי הקרן הקיימת לישראל, מאשר את תכניות העבודה ביערות ובשמורות הטבע ומפקח על ביצוען, כמו כן מפקח, מנחה ומנהל את נושא הגנת האילנות בכל מדינת ישראל ביער ומחוץ ליער. יחידת יער ואילנות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר משמשת כזרוע הביצוע של שר החקלאות בכל הנוגע לפקודת היערות. במסגרת זו מגבש האגף מדיניות בהתאם להנחיות השר ומיישמה מול פקידי היערות של קק"ל, פקידי היערות ברשויות המקומיות והגורמים המקצועיים המעורבים. השני **גנים בוטנים וחקלאות יישובית** – האגף מרכז מבחינה מקצועית את פעילותה של מועצת הגנים הבוטנים, בתאום עם יו"ר המועצה. אחראי על תהליך ההכרה והתמיכה בגנים ועל מערך הפיקוח המנהלי והמקצועי של הגנים הבוטנים. בנוסף, אחראי התחום על נושא החקלאות היישובית והעירונית – תמיכות, פיקוח מקצועי ומנהלי וקביעת מדיניות המשרד בתחום.

עיקרי ההישגים לשנת 2021

1. השלמת הליך העברת סמכויות פקיד יערות מקק"ל לפקידי יערות עובדי משרד החקלאות – מהלך זה מחזיר סמכויות היסטוריות לאגף יער ואילנות, מחזק את הרגולטור הממשלתי, ומייעל את ההליך הרגולטורי לציבור.
2. פרסום מסמך בנושא "קידום עצי רחוב בישראל" אשר פורסם בינואר 2022 (רצ"ב קישור)
3. תמיכה להקמת גינות קהילתיות – המשך מיזם הקמת גינות קהילתיות ברשויות המקומיות. במסגרת קול קורא שפורסם יוקמו במימון המשרד 31 גינות קהילתיות ברחבי הארץ בהיקף של 4,692,000 ₪.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022

1. הכנת החלטת ממשלה ליישום המלצות הדו"ח הבינ-משרדי לקידום עצי רחוב בישראל.
2. פיתוח מערכת ממוחשבת לניהול עבודת פקידי היערות – כיום עבודת פקידי היערות מתבצעת במערכות מחשב מיושנות. האגף פועל לפיתוח של מערכת חדשה שתייעל את עבודת פקידי היערות, תגביר השקיפות הציבורית, ותשפר את יכולות אגירת הידע באגף.
3. פרסום מסמך השקיית עצים במים – כיום הרשויות המקומיות מפסיקות את השקיית העצים לאחר שלוש שנים משתילתם. אנו סבורים כי פעולה זו מובילה לתוצאה לא רצויה בה העצים לא ממשיים את מלוא פוטנציאל הגידול שלהם. המסמך ידגים כיצד על השלטון המקומי לנצל בצורה יעילה יותר את משאבי המים לגינון העצים.
4. אישור נוסח תקנות היערות וצו היערות – האגף פועל על מנת לגבש נוסח סופי של תקנות היערות מתוקף פקודת היערות, אשר יסדירו את הליך הבקשה והטיפול של רישיונות כריתה
5. קידום מיזם חקלאות על גגות – הוצאת קולות קוראים לרשויות המקומיות להקמת אתרי חקלאות עירוניים על גגות מבנים.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ האגף טיפל בכ 5,000 פניות ציבור (לא כולל בקשות לרישיונות כריתה).
- ✓ האגף תמך בהקמת 31 גינות קהילתיות ברשויות המקומיות בעלות כוללת של 4.6 מלש"ח
- ✓ האגף פתח 175 אירועים בחשד לכריתה לא חוקית. במסגרתם הוטלו 47 קנסות בשווי של 520 אלש"ח
- ✓ האגף מסר 70 חוות דעת לתכניות פיתוח עירוניות בערים בהן פועל פקיד יערות עירוני.
- ✓ פקידי היערות האזוריים מסרו חוות דעת ל 520 תכניות פיתוח.
- ✓ האגף טיפל ב 269 השגות שהוגשו כנגד החלטת פקידי היערות האזוריים והעירוניים.

ביקורת פנימית

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
[טופס תלונות](#)

היחידה המרכזית לאכיפה וחקירות (פיצו"ח)

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
להגשת תלונות בנושאי צעב"ח ניתן לפנות למוקד שירות המשרדי בכתובת: moked.sherut@moag.gov.il
במספר *6061

אודות היחידה

היחידה לפיקוח על הצומח והחי במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן – **יחידת הפיצו"ח או היחידה**) היא יחידת **האכיפה והחקירות המרכזית** של משרד החקלאות ופיתוח הכפר (להלן – **המשרד**).
יחידה מקצועית ייעודית לפעילות של אכיפת חוק וביצוע חקירות לשם גילוי עבירות פליליות ומניעתן, ולצורך הבאת חשודים לדין ומיצוי הדין עם האשמים.
היחידה פועלת בפריסה ארצית.

א. יעדי היחידה:

בביצוע תפקידי האכיפה פועלת יחידת הפיצו"ח בהתאם להנחיות הגורם המקצועי הרלוונטי, להגשת היעדים הבאים:
יעדים עיקריים:

1. **הגנה על בריאות הציבור בכל הקשור לפיקוח על כללי הבטיחות של מוצרי מזון מן החי והצומח** (חיקוקים רלוונטיים - פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה – 1985; פקודת הכלבת 1934; פקודת בריאות הציבור (מזון) [נוסח חדש], התשמ"ג – 1983 בהתאם לחלוקת תחומי האחריות המוסכמת בין המשרד למשרד הבריאות; חוק הגנת הצומח, התשט"ז – 1956; חוק יישום ההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה) התשנ"ה – 1994; חוק הרופאים הווטרינריים, תשנ"א – 1991; פקודת הרוקחים [נוסח חדש] התשמ"א – 1981, ביחס לתרופות וטרינריות בלבד ובהתאם לחלוקת תחומי האחריות המוסכמת בין המשרד למשרד הבריאות וחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח – 1957, לגבי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור מספוא והסחר בו), תשל"א – 1971. בעתיד - חוק המעברים וחוק הפיקוח על מזון לבעלי חיים);
2. **פיקוח על מניעת הפצת מחלות בעלי חיים ונגעי צמחים** (חיקוקים רלוונטיים - חוק הגנת הצומח, התשט"ז – 1956; פקודת מחלות בעלי חיים [נוסח חדש], התשמ"ה – 1985; פקודת הכלבת 1934; חוק יישום ההסכם בדבר רצועת עזה ואזור יריחו (הסדרים כלכליים והוראות שונות) (תיקוני חקיקה) התשנ"ה – 1994; חוק הזרעים התשט"ז – 1956; פקודת הרוקחים [נוסח חדש] התשמ"א – 1981 וחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח – 1957, לגבי צווים ותקנות מכוחו בנושאים שבתחום אחריותו של המשרד);
3. **הגנה על בעלי חיים ורווחתם** (חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים), התשנ"ד – 1994 ותקנותיו);
4. **הגנה על משאבי הטבע שבאחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר ושימורם** (חיקוקים רלוונטיים - החוק למניעת שריפות בשדות, תשי"ח – 1949, פקודת היערות, פקודת הדיג, 1937 וחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח – 1957, לגבי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצור דבש ומכירתו), תשל"ז – 1977. בעתיד – חקיקה להסדרת הרעייה, רגולציה בתחום הדבש).

יעדי משנה:

1. **פיקוח על עמידת הייצור החקלאי הישראלי בסטנדרטים ותקנים לייצור ושיווק** (חוק לפיקוח על יצוא של בעלי חיים ושל תוצרת מן החי, תשי"ז – 1957, חוק לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו, תשי"ד – 1954, חוק להסדרת תוצרת אורגנית, תשס"ה – 2005);
2. **אכיפה של כללי ההסדרה החלים בענפי החקלאות המתוכננים לפי כל דין** (חיקוקים רלוונטיים - חוק תכנון משק החלב בישראל, תשנ"ב – 1992, חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, תשי"ח – 1957 לגבי צו הפיקוח על

מצרכים ושירותים (ייצור חלב), תשכ"ז-1967 וחוק תכנון משק החלב, התשע"א – 2011, חוק המועצה לענף הלול (ייצור ושיווק), תשכ"ד – 1963 וחוק הגליל, תשמ"ח – 1988 ;
3. **אכיפת כל דין אחר שבאחריות משרד החקלאות ופיתוח הכפר.**

החטיבה למחקר כלכלה ואסטרטגיה

אתר היחידה [כאן](#)

אודות היחידה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה מופקדת על התוויית האסטרטגיה של משרד החקלאות ופיתוח הכפר על בסיס פעילויות של תכנון ומחקר, הערכת ההשפעה של שינויים פנימיים וחיצוניים על חקלאות ישראל, גיבוש והצעה של דרכים מיטביות להתמודדות עם שינויים צפויים בהתבסס על מחקרים, ניתוחים כלכליים ואסטרטגיים ממוקדים וביצוע ניתוחים כלכליים התומכים בקבלת החלטות.

החטיבה עוסקת בפיתוח מדיניות למימוש מטרות העל של המשרד : בחינה מתמדת של נושאי הליבה של המשרד, ניתוח מידע וידע לצורך גיבוש המדיניות ותמיכה בקבלת החלטות, תכלול (אינטגרציה) פנים וחוץ משרדיים לקידום פרויקטים ותהליכים בחקלאות, ריכוז ותכלול תכניות העבודה של המשרד, וקידום תחום מדיניות הרגולציה והפחתת הנטל הברוקרטי לאזרח.

החטיבה מובילה ומעדכנת את הגיבוש של החזון, הערכים ומטרות העל לפיהם פועל המשרד ואשר עיקריהם גובשו על ידי הנהלת המשרד ועודכנו בהתאם להחלטות שר החקלאות ופיתוח הכפר.

החטיבה מטפלת בנושאים שונים : מדיניות לטווח ארוך, חקר שווקים, צרכנות ופיקוח מחירים, פרויקטים רוחביים, מעקב ומידע בנושאי מחירים של תוצרת חקלאית ומדדים סטטיסטיים המנתחים את ההתפתחויות בענפי החקלאות באופן שוטף. בנוסף, החטיבה מטפלת בתוכניות העבודה של המשרד ובתחום מדיניות הרגולציה ומלווה את יחידות המשרד בתהליכי הפחתה וטיוב רגולציה.

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה מובילה את גיבוש המדיניות החקלאית ומסייעת להנהלת המשרד בהתוויית מדיניות המשרד לטווח הארוך, תכנון רפורמות ופרויקטים ובחינת נושאי רוחב בחקלאות.

החטיבה משמשת כיועץ אסטרטגי וכלכלי בסוגיות מדיניות שונות ליחידות המשרד, למנכ"לית ולשר.

- מבצעת מעקב שוטף על הענפים והשווקים בארץ ובעולם, תוך איסוף מידע תומך החלטות, הכנת ניתוחים כלכליים וסטטיסטיים ופרסום סקירות.
- מובילה את תהליך התכנון המשרדי ומלווה את יחידות המשרד בגיבוש תוכנית העבודה תוך פיתוח והטמעת תרבות ארגונית של תכנון, מעקב ובקרה.
- יועצת למדיניות הרגולציה של המשרד, לרבות הובלת רפורמות וליווי מקבלי החלטות בתהליכי גיבוש שינויי רגולציה, והכנת עזרים לרגולטורים לגיבוש חלופות.
- קביעת מדיניות בתחום פיקוח מחירי מוצרים רלוונטיים (מוצרי חלב, ביצים, ירקות ופירות) וניהול התחום מול משרד האוצר.
- מובילה פרויקטים רוחביים של המשרד (שינוי מדיניות התמיכות, רפורמה בענפים, זירות מסחר דיגיטליות, ייזום מוקד שירות ועוד)

עיקרי ההישגים לשנת 2021

- ✓ ליווי מקצועי של הנהלת המשרד בגיבוש הצעות למתווה הפחתת מכסים ותכנון תמיכה ישירה.
- ✓ בחינה כלכלית של שינויים במחירי מים על הרווחיות של גידולים שונים.
- ✓ בחינת פוטנציאל הגדלת הפריזון בחקלאות בטווח הקצר באמצעות השקעות הון ומו"פ יישומי:
- ✓ עבודה בשיתוף עם מכון וולקני המציגה את הפוטנציאל של הגדלת הפריזון בטווח הקצר באמצעות השקעות הון ועידוד מו"פ יישומי בשלבי פיתוח מתקדמים.
- ✓ סטנדרטים לאיכות – זירות מסחר דיגיטליות:
- ✓ כתיבת סטנדרטים לאיכות ועדכון סטנדרטים קיימים במסגרת שת"פ עם מועצת הצמחים - עבור המסחר הקמעוני והסיטוני בירקות ופירות. הביצוע בכפוף לעונתיות המוצרים.
- ✓ הגדלת יכולת המכירה של החקלאים וחיזוק מעמדם
- ✓ חיזוק וסיוע למגדלים הקטנים והבינוניים בישראל לשווק באופן ישיר את תוצרתם באמצעים דיגיטליים באמצעות תוכנית הכשרה עסקית להרחבת אפשרויות השיווק והמכירה הישירה; יצירת מודל עסקי מעודכן וגמיש והעמקת הידע עסקי של המגדלים בשיווק, מיתוג ועולם השיווק והמכירה הדיגיטלי, סיוע בקהילות חקלאיות ויצירת קהילת ידע, תמיכה והתייעצות לחקלאים בתחומי השיווק הישיר. בשיתוף ג'וינט ישראל:
- ✓ סקירת ענף הבקר בישראל
- ✓ השנה פורסמה עבודה הסוקרת את ענף הבשר במהלך השנים האחרונות, הן מבחינת מקורות האספקה השונים והן מבחינת התנהגות צרכנית.
- ✓ סקירת ענף המדגה בישראל וקידום דיון מדיניות בנושא
- ✓ עבודה מקיפה על הענף שבחנה את השפעות הרפורמות ומגמות בענף שהתרחשו בשנים האחרונות.
- ✓ סקירת ענף העגבניות בישראל
- ✓ העבודה סוקרת את המגמות והאתגרים בענף העגבניות בישראל הן מבחינת הכמויות והמחירים של אספקה מייצור מקומי והן מבחינת יבוא מתחרה. העבודה גם כוללת מסגרת ראשונית לתכנית פעולה בענף.
- ✓ סקירת ענף התפוח בישראל
- ✓ העבודה סוקרת את המגמות והאתגרים בענף התפוח בישראל הן מבחינת הכמויות והמחירים של אספקת זני תפוחים שונים מייצור מקומי והן מבחינת יבוא מתחרה.
- ✓ סקירת שוק תחליפי החלב בישראל
- ✓ כחלק ממגמה עולמית של עלייה בצריכה של תחליפי חלב לשתייה בחנו את התפתחות שוק משקאות תחליפי החלב בישראל הן מבחינת התפתחות כמויות הצריכה והן מבחינת התפתחות המחירים וגם מבחינת טעמי הצרכנים בהשוואה לחלב השתייה ומשקאות החלב המבוססים על חלב רגיל.
- ✓ מעקב ובקרה על יישום של צעדי ליבה נבחרים מתוך תוכניות להפחתת נטל שגובשו בשנים 2015-2020
- ✓ רשימת צעדי הליבה כוללת 21 צעדים שטרם בוצעו נכון לחודש דצמבר 2020 הצעדים המלאים מפורטים בתוכניות להפחתת נטל.
- ✓ מערכת ממחושבת לתהליכי רישיונות כריתה – פקיד היערות
- ✓ במסגרת משימה זו מבוצע תהליך של הקמת מערכת ממוחשבת עבור יחידת פקיד היערות. מטרת המערכת היא ליצור תהליך דיגיטלי שינהל באופן מקוון מקצה לקצה את תהליך הגשת הבקשה לרישיונות, בדיקת הרישיונות והנפקתן. וכן ניהול תהליכי הגשת הערר במידה והם נדרשים. בנוסף המערכת עתידה להתממשק למערכת רישוי

זמין הממשלתית על מנת לאפשר זרימת מידע באופן ישיר ללא צורך בהגשת טפסים, כחלק מקידום החלטת ממשלה 933 "שאל פעם אחת".

עיקרי תוכנית העבודה לשנת 2022

- גיבוש תפישת ביטחון מזון משותפת עם משרדי ממשלה רלוונטיים, על בסיס סקירת תכניות לאספקת ביטחון מזון לאומי במדינות אחרות וניתוח של חלופות להגברת ביטחון המזון בישראל: תמהיל הגידולים הרצוי, גורמי הייצור הדרושים והשפעת הגדלת הפרייה על ביטחון המזון.
- הכנת תוכניות יישום להיערכות החקלאות לשינוי אקלים ולהפחתת פליטות גזי חממה בסקטור החקלאי (בהתבסס על מיפוי עלויות ותועלות להטמעת שיטות המצמצמות פליטות גזי חממה במגזר החקלאות).
- סטנדרטים לאיכות – תוצרת חקלאית טרייה, מסחר קמעוני וסיטוני
- כתיבת סטנדרטים לאיכות ועדכון סטנדרטים קיימים במסגרת שת"פ עם מועצת הצמחים - עבור המסחר בתוצרת חקלאית טרייה. הביצוע בכפוף לעונתיות המוצרים.
- מדיניות פיקוח מחירים במוצרי חלב וביצים, סקירת ענף החממה - בחינת השפעות הסרת הפיקוח על השוק, בחינה כלכלית של חלופות לענף החלב.
- הנעת פיילוטס ענפיים ושיתופי פעולה רוחביים לטיפול בפסולת החקלאית במרחב הכפרי והציבורי, קידום חדשנות ואימוץ פרקטיקות דיגיטליות מתקדמות לטיפול בפסולת

עלוניים וחוברות מידע שפורסמו

- [פרסומי החטיבה ב-2021](#)
- [מחירי פירות וירקות נבחרים - דו"חות שבועיים - 2021](#)
- [נוהלי תמיכה](#)
- [פרסומי מוצרים בפיקוח - מוצרי חלב, ביצים, פירות וירקות](#)
- [מדיניות רגולציה – פרסומים](#)
- [סקירת שוק בשר הבקר בישראל](#)
- [עלויות ייצור, תמיכות ומחירים של חלב-השוואה בין ישראל, האיחוד האירופי וארה"ב](#)
- [תמיכות בחקלאות-מדיניות התמיכה של האיחוד האירופי](#)
- [ייצור ויצוא ירקות ופירות בטורקיה, מצרים וירדן](#)
- [ענף החקלאות בישראל, תמונת מצב כלכלית לשנת 2019](#)
- [התייחסות מקצועית לאומדני התמיכה לחקלאים בדו"ח ה-OECD - לשנת 2021](#)

החלטות ממשלה רלוונטיות לחטיבה

- החלטה מס' 1855 – רפורמה בענף ההטלה
- החלטה מס' 5052 – הסדרת ענף ביצי המאכל – היבטי רווחת בע"ח
- החלטת ממשלה 2118 מיום 22.10.2014 – הפחתת הנטל הרגולטורי
- החלטת ממשלה 1007 מיום 17.1.2016 – יישום הרפורמה בחוק רישוי עסקים
- החלטת ממשלה 1901 מיום 11.8.2016 – מנגנונים משלימים להפחתת הנטל הרגולטורי

- החלטת ממשלה 3214 מיום 3.12.2017 – רישוי עסקים דיפרנציאלי - הקלה לעסקים קטנים ובינוניים ותיקון החלטות ממשלה
- החלטת ממשלה 4398 מיום 23.12.2018 – רגולציה חכמה, אימוץ המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטות ממשלה
- החלטת ממשלה 4398 מיום 23.12.2018 – רגולציה חכמה, אימוץ המלצות ארגון ה-OECD ותיקון החלטות ממשלה
- החלטת ממשלה 213 מיום 1.8.2021 – תכנית להגברת התחרות בחקלאות ותיקון החלטת ממשלה

תוכניות עבודה

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה אחראית על הובלת תוכניות העבודה של משרד החקלאות ופיתוח הכפר. כחלק מתהליך כלל ממשלתי פעלה החטיבה לליווי וייעוץ בבניית תוכניות עבודה לכלל המשרד, תכניות אשר פורטות את החזון והערכים של המשרד למטרות, יעדים ומשימות אשר להם הוגדרו מדדי תפוקות ותוצאות.

- הטמעת תרבות ארגונית של תכנון ובקרה ביחידות המשרד.
- ליווי ההנהלה ויחידות המשרד בגיבוש תכנית העבודה השנתית המשרדית.
- בקרה ומעקב אחר ביצוע תוכנית העבודה המשרדית.
- ליווי עומק של יחידות המשרד בתהליכי תכנון ושיפור תוך גיבוש יעדים, מדדים ובניית תוכניות לשיפור וארגון.
- קביעת מדדי תוצאה עבור האתגרים המשמעותיים של כל יחידה במשרד.

מדיניות, כלכלה וסטטיסטיקה

פעילות שוטפת בתחום מדיניות, מחקר כלכלי ומידע

- ניתוח והמלצה על מדיניות חקלאית לטווח הארוך.
- מתן חוות דעת והמלצות למדיניות מועדפת תוך בחינת חלופות, בחינה וקידום של רפורמות מבניות וסביבתיות.
- בחינת המדיניות לאור המלצות של ארגונים בין לאומיים מובילים (WTO, OECD).
- מעקב שוטף אחר השווקים וריכוז המידע הכלכלי חקלאי והנגשתו לציבור.
- איסוף וניתוח מידע כלכלי שיווקי ובנושאי מדיניות חקלאית וביצוע חקר השוואתי בינלאומי.
- חקר מבנה השוק, הגבלים עסקיים, פערי תיווך.
- חקר שוקי היצוא והשוק המקומי לתוצרת טרייה.
- ניתוח עלות תועלת של רפורמות בחקלאות
- בחינת יעילות יצור, שיטות התארגנות, כיווני התפתחות של משקי חקלאות וכו'.
- החטיבה מרכזת מול הלמ"ס את העבודה הקשורה לריכוז וניתוח נתוני החקלאות השונים.
- סיכום כלכלי שנתי - תמונת מצב כלכלית המרכזת את נתוני מדדי המחירים של התשומות בחקלאות, מדד המחירים לצרכן בתוצרת חקלאית טרייה, המחירים הקמעוניים, מרווח השיווק הקמעוני ומדדי יצור ויצוא תקופתיים על ענף החקלאות בישראל.
- הדו"ח השבועי – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיווך ותרשימים אינטראקטיביים של מחירי פירות וירקות נבחרים.
- עדכון מחירים יומי ושבועי - נתוני המחירים הסיטוניים של פירות וירקות בשוק הסיטוני המרכזי (צריפין) נאספים ומתפרסמים מדי יום במהלך שעות הבוקר המוקדמות. כמו כן, מדווח ממוצע המחירים היומי והשבועי. יש לציין שבמאי 2017, השיק משרד החקלאות סקר מחירים חדש לציבור. סקר עם טכנולוגיה משופרת שמאפשר עיבוד נתונים באמצעות מודל סטטיסטי. בנוסף, נוספו נתונים לגבי רמת איכויות: סוג א' ומובחר, המוצגים באתר ובאפליקציה "[תוצרת הארץ](#)".

מדיניות הפיקוח על המחירים – מחירים בפיקוח

במסגרת פעילות החטיבה וכן מתוקף סמכות מנהל החטיבה כמפקח על המחירים וחברות בוועדה של מנהל החטיבה ומנהל תחום כלכלה

- ריכוז ועדת המחירים הבין-משרדית המשותפת למשרד החקלאות והאוצר.
- קביעת מחירי המוצרים המפוקחים תוך בדיקת שרשרת עלויות השיווק.
- המלצות לקביעת מתודולוגית פיקוח מחירים והכללת או הוצאת מוצרים מפיקוח, או העברה בין רמות פיקוח.

חקר שווקים

איסוף ועיבוד נתוני שוק, איסוף נתונים משוקי חו"ל וריכוז מידע שיווקי מהארץ ומשוקי היצוא. ניתוח, הצגת הממצאים העולים והמשמעות שלהם ליצוא החקלאי.

שוקי איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית

פרויקט נוסף שהתחיל ב-2017 ואשר נמשך גם ב-2021 הוא נוהל השתתפות המדינה במימון אירועי שוק איכרים לשיווק ישיר של תוצרת חקלאית לשנים 2018 עד 2019. בכדי לאפשר הספקה ישירה של תוצרת חקלאית צמחית טרייה ואיכותית מהיצרן לצרכן במחירים סבירים ולצמצם את פער התיווך, הוחלט במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (לאחר בחינה של נושא השיווק הישיר של תוצרת חקלאית מהיצרן לצרכן במחירים נמוכים ממחיר השוק), לתמוך ברשויות מקומיות אשר יתחייבו להקים שוק איכרים בהתאם לנוהל.

מטרותיו של נוהל התמיכה הן הפחתת מחירי התוצרת החקלאית כפועל יוצא של קיצור שרשרת האספקה וצמצום מרווחי השיווק; הגדלת הצריכה של פירות וירקות מייצור מקומי; פיתוח הזדמנויות חדשות לשיווק ישיר של חוות ומגדלים בשווקים המקומיים. וסיוע ליצרנים חקלאים בודדים הפועלים באופן עצמאי להתאגד תחת פעילותו של שוק איכרים ולהגדיל בכך את היקף קהל היעד.

בדצמבר 2017 וביוני 2018 אושרו סה"כ 27 רשויות. בדצמבר 2019 פורסם הנוהל מחדש לרשויות בתקציב מצומצם. הוגשו כ-30 פניות לקבלת מענק תמיכה בשוקי האיכרים, מתוכן אושרו 6 בקשות ורק חבל אילות החלו בהפעלת השוק.

בשנת 2020 פעלו השווקים הבאים (החל מהסגר הראשון ועד לשלישי באופן חלקי ובעיקר במשלוחים): אשכול, קרני שומרון, חבל מודיעין, חוף אשקלון, ירוחם, קרית מוצקין, תקוע (מועצה אזורית גוש עציון) וחבל אילות.

ב-2021 בהתאם להנחיות "הקורונה" פעלו פיזית (לא רק משלוחים) השווקים באשכול, חבל אילות ובתקוע (גוש עציון).

פרויקטים ונושאים הנמצאים בתהליך

החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה פועלת בשיתוף עם יחידות אחרות להיערכות ענף החקלאות למשבר האקלים, במסגרת צוות היגוי משרדי.

ב-2022 ריכוז עבודת הוועדה לבחינת מדיניות ההשקעות בחקלאות.

פרויקט מסחר מקוון בתוצרת חקלאית טרייה

החטיבה מובילה מזה כשלוש שנים פרויקט להקמתן של זירות מסחר דיגיטליות בשיתוף רשות החדשנות.

בשנת 2019 פורסם קול קורא לחברות להקמת זירה דיגיטלית למסחר בתוצרת חקלאית טרייה במתכונת B2B (מהמגדל ללקוח עסקי/מוסדי). נערך כנס מציעים, שלאחריו הוגשו 19 הצעות. לאחר בדיקה משותפת של ההצעות ע"י צוות משותף של נציגי החטיבה ונציגי רשות החדשנות נבחרו 5 חברות שזכו לקבלת סיוע במימון להקמת הזירות ולביצוע פיילוט של שנתיים.

החטיבה בשיתוף המדענית הראשית, מלווים את הזירות בנושא תקני איכות של תוצרת חקלאית טרייה.

מדיניות רגולציה

בהתאם להחלטת ממשלה מס' 2118, מתאריך 22.10.2014, שעניינה "הפחתת הנטל הרגולטורי" ("החלטת ממשלה 2118"), נדרשים כלל משרדי הממשלה לבצע תכניות להפחתת הנטל הרגולטורי הקיים ולהעריך את ההשפעות של רגולציה חדשה בטרם אימוצה.

תחום מדיניות רגולציה הוקם כחלק מן החטיבה למחקר, כלכלה ואסטרטגיה. התחום אחראי לסייע ליחידות המשרד בגיבוש וביצוע תכניות משרדיות להפחתת הנטל הרגולטורי, בהטמעת מתודולוגיית "רגולציה חכמה" ובפיתוח כלים לניהול סיכונים ולגיבוש מדיניות. בנוסף התחום מלווה פרויקטים לייעול תהליכים בהתאם לצרכי המשרד.

תוכניות להפחתת נטל רגולטורי - תמצית עבודת המשרד בשנת 2021

במהלך שנת 2021 המשרד עסק בביצוע התוכניות להפחתת הנטל הרגולטורי שגובשו בשנים 2015 עד 2020. ניתוח של ביצוע התוכניות שגובשו בשנים 2016, 2017, 2018 ו-2019 מלמד שנכון ליום 11.5.2021, הצעדים שהושלמו יצרו בפועל חיסכון עלויות משקי של כ-150 מיליון ₪ וכ-443,000 ימי המתנה לאישורים בירוקרטיים בשנה.

בנוסף, נעשו שינויים איכותניים כגון: הוספת צמח הקנאביס לרשימת הגידולים המותרים לגידול אורגני במצע מנותק. שנת 2015, היוותה שנת ניסוי מקדים (pilot). לכן אין כימות של חיסכון העלויות עבור התחומים שטופלו בשנת 2015.

יעלה - מערכת מחשוב מרכזית לכל תהליכי הרגולציה (רישוי ופיקוח)

רבות מהתוכניות המשרדיות להפחתת הנטל הרגולטורי כוללות התייחסות לצורך במחשוב התהליכים ושימוש במערכות מידע.¹ על כן החל בשנת 2017 המשרד לבחון את התשתיות המחשוביות שלו. בשנת 2018 הוחלט על אסטרטגיית מחשוב כוללת עבור המשרד. האסטרטגיה אינה מוגבלת רק להסבה של תהליכים ידניים למחשוב, אלא כוללת טרנספורמציה דיגיטלית מלאה, במסגרתה האפיון של מערכות המחשוב החדשות משמש לבחינה ושינוי יסודי של תהליכים ודרישות קיימים.

אחד הנדבכים המרכזיים של אסטרטגיית המחשוב הוא הקמת מערכות מידע מודרניות במשרד שיחליפו את המערכות הקיימות (למעט מערכות ממשלתיות דוגמת מערכת מרכב"ה). הוחלט להקים שלוש מערכות תפעוליות מרכזיות: מערכת תמיכות, מערכת רגולציה ומערכת מעבדות. המשרד מוציא לפועל את התוכנית האסטרטגית והיא בשלבי ביצוע. לצד פיתוח מערכות המחשוב.

עד כה עלו לאוויר השירותים הבאים:

- מסך איתור דרישות - בו ניתן יהיה לצפות במידע על הדרישות והתנאים ליבוא צמחים ומוצרים מן הצומח. שירות זה יורחב בהמשך לתחומים נוספים.
- הנפקת רישיון יבוא לצמחים ומוצרים מן הצומח.
- בדיקה ושחרור בנמל של משלוחי יבוא של צמחים ומוצרים מן הצומח.
- אישורים לצורך יצוא חיות מחמד (לרוב – טיסה לחו"ל עם כלב או חתול).
- טופס דיווח תלונות צער בעלי חיים
- הנפקת תעודות בריאות דיגיטליות ליצוא שתילי פרי, פרחים ותבלינים.

תחום מדיניות רגולציה משמש כמנהל הפרויקט של הקמת מערכת הרגולציה המרכזית, שתשמש את כל יחידות המשרד. שירותים שנמצאים בתהליך מחשוב במהלך שנת 2022:

- הנפקת רישיון יבוא לבעלי חיים ומוצרים מן החי.

¹ ראו למשל:

משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – רישוי תכשירים כימיים לצמחים (פברואר 2016);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – יבוא בעלי חיים ומוצרים מן החי (דצמבר 2016);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – פיקוח ווטרינרי על בקר, פיקוח ווטרינרי על צאן (דצמבר 2017);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – יצוא תוצרת טרייה (דצמבר 2017);
משרד החקלאות ופיתוח הכפר, תכנית משרדית להפחתת הנטל הרגולטורי – רישיונות כריתה והעתקה של עצים (נובמבר 2018);
<http://bit.ly/RegPolicyAgri> התכניות זמינות באתר המשרד:

- בדיקה ושחרור בנמל של משלוחי יבוא של בעלי חיים ומוצרים מן החי.
- הנפקת רישיונות כריתה.
- היתר הפעלה למפעל מזון מן החי.
- אישור זכויות מטפחים.
- היתר לשימוש בקרקע.
- רישיון דיג.

גיבוש דוחות רגולציה חכמה - תמצית עבודת המשרד בשנת 2021

במהלך שנת 2021, המשרד עסק בגיבוש מדיניות בנושא תקופת הסגר לשרימפסים בה הוחלט לצמצם את תקופת ההסגר לשרימפסים, וגיבוש מדיניות הדיווח על יבוא מקנה באמצעים טכנולוגיים.

מרכז מידע וידע

לשיפור תהליכי עיצוב מדיניות ותפעול שוטף של משימות המשרד, מרכז המידע של החטיבה פועל לאיתור מידע מקצועי ומהימן ממגוון מקורות בינ"ל.

מידע זה תורם להבנת התהליכים וההתפתחויות העדכניות בנושאים הבאים בעולם, בתחומי מדיניות חקלאית בינלאומית ולקידום החקלאות בתחומי מחקר, בתחומי הכלכלה, התמיכות, השפעות שינוי האקלים וקיימות, הרגולציה, פיתוח השקעות, התכנון הכלכלי, ועוד, וזאת בנוסף לניטור של המידע השיווקי בו עוסק המרכז מזה כמה עשורים. נושא שוקי היצוא לתוצרת חקלאית צמחית טרייה ממשיך להיות פתוח לציבור ומהווה גם תשתית של ידע ומידע אסטרטגי המשמשים בהכנת העבודות הכלכליות הנערכות בחטיבה וביחידות המשרד.

בליבת העיסוקים של מרכז המידע נמצאים שירותי המעקב, האיתור, האיסוף, הארגון, וההפצה של מידע שיווקי ומידע תחרותי אודות שוקי היצוא של תוצרת חקלאית טרייה. במרכז המידע נערכים חיפושי מידע על פי צרכים ובקשות של מקבלי ההחלטות במשרד ומכלל הגורמים בענפי החקלאות. בנוסף מספק מרכז המידע מידע מותאם "בדחיפה" למנויים. השירות מספק עדכוני מידע של ידיעות שיווקיות גם מתוך מגוון מקורות מידע נוספים לפי נושאי התעניינות.

המידע משמש את החקלאים, ארגוני המגדלים והיצואנים ואת מקבלי ההחלטות במשרד החקלאות ופיתוח הכפר (ובהם גורמי המחקר וההדרכה). המעקב אחר הסביבה העסקית מאפשר מתן תגובה מהירה לצורכי החקלאים ותכנון אסטרטגי בסקטור הציבורי והפרטי.

מרכז המידע מוביל תהליכים לטובת תיעוד, ניהול ושימור של הידע והמידע הארגוני במשרד באמצעות עידוד תרבות של שמירה ותיעוד הידע המקצועי ביחידות המשרד, בין אם זה באמצעות למידה מניסיונם של מומחים פורשים, במיפוי הידע הקריטי ביחידה המקצועית, במיפוי מקורות המידע, בניהול רכש משותף של מקורות לספרות מקצועית, בחברות בצוות ניהול ידע בשה"מ ועוד. בנוסף, מרכז המידע משמש קו שני לפניית מגוונות המגיעות ממוקד השירות המשרדי.

פרסומים

בחטיבה קיים מערך של הוצאה לאור והפצת המידע.

החטיבה מפרסמת דו"חות תקופתיים (שבועיים, ושנתיים) בנושא: מדדי מחירים של תוצרת חקלאית (לדוגמא: ["דו"חות שבועיים 2021 – מחירי ירקות ופירות נבחרים, השינוי במחיר ופער התיווך"](#)), המתפרסמים באתר האינטרנט של המשרד.

[מדד ייצור עלויות גפן](#) - המטרה של "מדד עלות ייצור גפן" היא לתת כלי התייחסות (רפרנס) למגדלים על התפתחות עלויות הייצור.

[ייצור ויצוא ירקות ופירות בטורקיה, מצרים וירדן 2021-05](#).

[ניתוח רב שנתי של קניות ברשתות השיווק בתקופת חג הפסח 2021](#), בפרסום ניתוח של קניית המזון על ידי הציבור הישראלי בתקופת פסח האחרון (2021), שנת החזרה לשגרה, והשוו אותה לתקופת חג הפסח בשנה שלפני הקורונה (2019)

שנחשבה "שנה רגילה" לפני שהתוודענו לקורונה, ול-2020 "שנת הקורונה", השנה בה היה הסגר הראשון בעקבות התפרצות הקורונה.

[תמיכות בחקלאות-מדיניות התמיכה של האיחוד האירופי.](#)

[התייחסות מקצועית לאומדני התמיכה לחקלאים בדו"ח ה-OECD לשנת 2021, יוני 2021.](#)

החטיבה מוציאה לאור כתב עת מקצועי – לגיליון האחרון שיצא "[בחזית החקלאות](#)" - כתב עת למדיניות, כלכלה ושיווק, החטיבה מפרסמת עבודות מחקר בנושאים שיווקיים ותחרותיים, ניירות עמדה ומדיניות שנעשו בחטיבה, כמו גם מידע על הנעשה בשוקי החוץ של ישראל, פרסומים תקופתיים, מגוון סקירות ומצגות של הרצאות מימי עיון, קורסים וכנסים, פרסומי החטיבה ניתנים לצפייה והורדה מאתר האינטרנט של משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

היחידה לזכויות מטפחים

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

אודות היחידה

טיפול זני צמחים של מיני ירקות, מטעים, פרחים, וצמחי נוי הוא אחד הגורמים המרכזיים לפיתוח חקלאות מתקדמת בארץ ובעולם.

חקלאות מתקדמת וייצור חקלאי יעיל, כלכלי ובעל ערך וכושר תחרות בשווקים בינלאומיים, מותנה, בין היתר, ביישום הידע וההצלחה בטיפול זני צמחים חדשים בעלי תכונות ייחודיות הטמונות בפוטנציאל הגנטי העומד לרשות המטפחים ואשר משפיעות על תפוקתם ועל יכולת התמודדותם בתנאי שוק תחרותיים.

ישראל מובילה בטיפול זני ירקות, פירות, צמחי נוי ופרחים. אחד המפתחות ליכולתה של ישראל בתחום זה הוא מערכת ההגנה על זכויות מטפחים. מערכת זו מאפשרת לשמור על זכויות הקניין הרוחני של מטפחי הזנים ומאפשרת להם לקבל החזר על ההשקעות העצומות בפיתוח זנים חדשים.

בשנת 1961, נחתמה האמנה הבינלאומית בדבר הגנה על זנים חדשים של צמחים. הוראות האמנה מבטאות איזון בין האינטרסים של ייצור חקלאי לטובת הציבור לבין האינטרסים הקנייניים של המטפחים, ויוצרים בסיס לחקיקה אחידה של המדינות שהצטרפו לאמנה והן חברות בארגון הבינלאומי להגנה על זכויות מטפחים (UPOV).

[חוק זכות המטפחים של זני צמחים, התשל"ג – 1973](#), המסדיר את רישומם של זנים חדשים ואת זכויות מטפחיהם, נועד להגן על זכויות מטפחים (קניין רוחני), ישראלים וזרים, והוא תואם את הדרישות ממדינת ישראל החתומה על האמנה הבינלאומית בהקשר זה. קיום מערכת של הגנה על זכויות מטפחים, של זני צמחים חדשים שטופחו בארץ ובעולם, מאפשר לחקלאי ישראל לקיים חקלאות מתקדמת ולהתחרות בשוקי ארצות חוץ מחד גיסא, ומאפשר למטפחי זנים חדשים להפיץ את זניהם בארצות החברות בארגון הבינלאומי UPOV, תוך שמירה על זכויותיהם הקנייניות מאידך גיסא.

מטפח של זן חדש, בין מקומי ובין זר, רשאי להגיש בקשה לרישום זכות מטפחים בזן. רישום זכות מטפחים בזן מקנה לבעליו זכויות קנייניות בזן לתקופה של 20 או 25 שנה בהתאם לסוג הגידול.

העיסוק בזכויות מטפחים דורש מערכת מנהלית / מקצועית, מדויקת ואמינה המתעדת את כל שלבי הטיפול בבקשה, מרגע הגשת בקשה לרישום זן, בדיקתה, החלטה בעניין כשירותה לרישום, רישומה, אם נמצאה ראויה לכך, וקיומה במשך תקופת ההגנה, הכול בהתאם לחוק.

הליך בדיקת הבקשה, פרסומה ואישורה מוסדר בחוק. החוק ייחד תפקידים למועצה לזכויות מטפחים, לרשם ולבוחן. החלטות המועצה והרשם ניתנות לערעור בבית המשפט המחוזי.

עיקרי ההישגים לשנת 2021

- כינוס ישיבת מועצה בתאריך 18.10.2021
- רישום 91 זנים
- קליטת 62 בקשות חדשות
- שימור ותיעוד ידע ומידע על היחידה
- הקמת מעבדת צילום לבחינת זנים

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022

- המשך בחינת הצורך בתיקון חוק זכויות מטפחים-קיום תהליך RIA- השוואה בינלאומית, בחינה של חלופות, שיתוף ציבור, כימות עלויות, הגשת טיוטת תכנית והפיכתה לפורמט משפטי.
- קיוון מערכת הבקשות ואפיון המערכת.

- הטמעת אמצעים חדשים לבחינת זנים (בינה מלאכותית, כלים ביו-מולקולריים)
- שמירה על קשרי עבודה עם מוסדות ארגון UPOV - השתתפות במפגשים וקבוצות עבודה בינ"ל וירטואליות

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ הוגשו 62 בקשות חדשות לרישום זכות מטפחים, מתוכן: 33 מישראל, 29 מחו"ל, ולפי ענפים הוגשו: 4 בקשות של גידולי שדה, 25 זני פירות, 12 זנים רפואיים, 17 זני נוי ו- 4 זני ירקות.
- ✓ נרשמו בסה"כ 91 זנים שמתוכם 63 זנים מישראל ו- 28 זנים מחו"ל, ולפי ענפים נרשמו: 6 זני גידולי שדה, 33 זני פירות, 33 זן רפואי, 8 זני נוי ו- 11 זני ירקות.
- ✓ 63 בקשות של זנים מוגנים נזכו.

הלשכה המשפטית

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
פניות בנושאי **ייעוץ משפטי** ניתן לפנות לכתובת: mishpatit@moag.gov.il

הלשכה המשפטית כפופה ליועצת המשפטית. תפקידי הינם:

- אחריות על החקיקה החקלאית, עריכתה ובחינתה הן של חקיקה ראשית והן של חקיקת מישנה.
- עריכת הסכמים בין יחידות המשרד ובין גורמי חוץ.
- טיפול בתביעות אזרחיות ופליליות של המשרד.
- מתן ייעוץ משפטי ליחידות המשרד בתחומי המשפט הציבורי כאשר קיימת זיקה בין פעילותם לפעילות המשרד.
- מופקד על הכנת תשתית עובדתית וסיוע בעריכת תשתית משפטית בעתירות המוגשות נגד שר החקלאות ופיתוח הכפר וכל בעל סמכות במשרד.

נספח ה - ניתן למצוא קישור לפורטל חוקים, תקנות ונהלים הקשורים בנושאי הפעילות של המשרד

המרכז לסחר ושת"פ בינ"ל

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

הישגים בשנת 2021

- ✓ פתיחת השוק ליצוא למפרץ הפרסי: סיוע בהסרת חסמים רגולטורים, לימוד פוטנציאל היצוא, בחינת נתיב סחר יבשתי, היערכות לתערוכת אקספו דובאי.
- ✓ חתימה על הסכמים לשת"פ חקלאי עם: המשרד לבטחון מזון ומים של איחוד האמירויות והמשרד לאיכות הסביבה של מדינה זו.
- ✓ תמיכה בעידוד היצוא ושיפור התחרותיות של תוצרת הישראלית בשווקי חו"ל; תמיכה ב-8 חברות ייצוא לשנים 2022-2023, וכן תמיכה בהתארגנות חקלאים ליצוא ופעילויות גנריות של ענפים/גידולים; תמיכה ב-4 התארגנויות חדשות לשנים 2022-2023.
- ✓ תמיכה ביצוא טכנולוגיה חקלאית באמצעות יישום נוהל חסות לחברות אגרוטק שפורסם.
- ✓ התארגנות וביצוע יבוא בשנת שמיטה (כולל הסכם יבוא מירדן).
- ✓ הכנת עמדת ישראל לפסגת המזון והחקלאות של ה-FAO.
- ✓ פעילויות שת"פ עם ארגוני או"ם רלוונטים- IFAD, FAO.
- ✓ במסגרת פורום חקלאות- פעילות למשרדי הממשלה השונים בשת"פ עם מכון וולקני

עיקרי תכנית עבודה לשנת 2022

- הרחבת מערך הנספחים החקלאיים בעולם לטובת קידום חקלאות ישראל:
- סיום הערכות מול משרד החוץ בהכנת נציגות המשרד באבו דאבי, התאמת השגרירות במרוקו ונספחות נוספת במוסקבה. (המשך עבודה להצבת נספחות נוספות בארה"ב, וסין)
- תמיכה בהתארגנות חקלאים ליצוא ופעילויות גנריות של ענפים/גידולים/אזורים - למול מאמץ משרדי כולל בגידולים או אזורים נבחרים
- היערכות לאגריטך 2023
- קידום שיתופי פעולה בין-לאומיים
- כנסי שרים (WTO, OECD)
- כנס בינ"ל לחקלאות מהים ומהמדבר באילת אוקטובר 2022.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ העברנו ל-OECD שני דוחות על חקלאות ישראל והשתתפנו בעדכון של שני דוחות של משרדים אחרים.
- ✓ ניתנה תמיכה ב-15 גופים האחראים ישירות על יצוא תוצרת חקלאית
- ✓ נערך וובינר של נציגים ישראלים בחגיגות 25 שנה ל-TAIEX של האיחוד האירופי
- ✓ נוהל מו"מ מרחוק עם איחוד המכסים האירו-אסייתי, סין, וייטנאם, מדינות מרקוסור, מדינות EFTA, גוואטמלה ואיחוד האמירויות
- ✓ נכנסו לתוקף הסכמי האס"ח עם אוקראינה ובריטניה

הרשות לתכנון

אתר הרשות לתכנון בקישור [כאן](#)
למידע נוסף [ידיעון הרשות לתכנון](#)

אודות היחידה

הרשות לתכנון כוללת היום שני אגפים: האגף לתכנון והאגף לפיתוח המרחב הכפרי. בנוסף לתחומי התכנון, התיירות הכפרית וקרקע חקלאית, פעילות הרשות לתכנון כוללת את יישום חוק ההתיישבות.

עיקרי ההישגים לשנת 2021

- ✓ ייצוג המשרד במוסדות התכנון לרבות ייצוג במועצה הארצית, בוועדה לשמירת קרקע חקלאית, בותמ"ל ובמועצת מקרקעי ישראל. ייצוג החקלאות וחיוזוק השמירה עליהם במסגרת תכניות מחוזיות למסדרונות אקולוגיים.
- ✓ הכנת התשתית להמשך התהליך האסטרטגי – "אסטרטגיה וחדשנות במרחב הכפרי".
- ✓ יישום החלטות ממשלה וביצוע תכנית העבודה השנתית, לדוגמא החלטה 2262 – 30 מגורונים הוצבו ביישובי הגולן מתוך 82 שאושרו בתקציב של 30 מלש"ח.
- ✓ השלמת מבנה ארגוני באישור נציבות שירות המדינה ואיוש משרות.
- ✓ השלמת קורס לנציגי שר בתחום התכנון והבניה.
- ✓ חידוש תכנית פיתוח הכפר, הגברת קצב התשלומים והפחתת נטל ביורוקרטי.
- ✓ הכנת תכנית להפחתת ביורוקרטיה ביישום חוק ההתיישבות.
- ✓ החברה הבדואית בנגב – מקודם מיזם חקלאי משותף לעמותה וקיבוץ כרמים, המשך הפעילות של מיזם לעידוד תעסוקת נשים בדואיות בחקלאות, הוקם שוק צאן ברהט והתקיימו מספר אירועים לקידום התיירות הבדואית בסיוע המשרד.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022

1. השלמת התהליך האסטרטגי במרחב הכפרי.
2. יישום תכנית חדשה לתמיכות בפיתוח המרחב הכפרי.
3. קידום הגדרה חדשנית של חקלאות ישראל.
4. גיבוש העבודה המשרדית בתחום הוועדות הגאוגרפיות.
5. חוק ההתיישבות - יישום תהליך הפחתת הנטל הרגולטורי, קליטת בקשות דיגיטליות.
6. הקמת מאגר נתונים על המרחב הכפרי.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ בוועדת הפרוגרמות אושרו 8 פרוגרמות ישוביות (לישובים אבני איתן, ספסופה, אבן מנחם, מרגליות, משגב דב, דפנה, כפר רות, בר גיורא) סה"כ תוספת של 3,889 דונם.
- ✓ בוועדת הקרקעות התקיימו 11 דיונים בהם אישרה הוועדה 21 בקשות, נוספו 18,807 דונם למשבצות ואושרו החלפות קרקע בשטח של 2,068 דונם.
- ✓ פיתוח מתחמים ללולי הטלה - נמסרו לידי המגדלים 4 מתחמים (גורן, דלתון ושניים בשתולה), וכן אושרו לביצוע 8 מתחמים נוספים. סה"כ אושרו 24 מתחמי לולים.
- ✓ תמיכות פיתוח הכפר שאושרו בשנת 2021:

תמיכות פיתוח הכפר 2020-21	מס' בקשות שאושרו	סך עלות במלש"ח	היקף התמיכה במלש"ח
פיתוח תשתיות	37	60	16
מרכזי חדשנות	8	11	2.4
קדם ופסטיבלים	46	6	2.2
תכנון	11	3	2
מרכזי מבקרים	13	5	1.3
סה"כ	115	85	23.9

עלונים וחברות מידע שפורסמו

1. מסמך הנחיות סולארי על גבי חממות - [קישור](#)
2. מסמך מדיניות ועדות גאוגרפיות
3. דוח "מדיניות הנחיות וקריטריונים לתכנון מבנים חקלאיים" – [קישור](#)
4. ידיעון הרשות לתכנון – [קישור](#)

עלונים וחברות מידע שפורסמו

1. החלטות ממשלה
2. החלטות מועצת מקרקעי ישראל
3. תכניות מתאר ארציות ומחוזיות
4. תקנות הפטור מחובת מכרזים
5. חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז – 1967
6. נהלי עבודה של הרשות לתכנון.

חוק ההתיישבות החקלאית

[חוק ההתיישבות החקלאית](#)
[נוהל חוק ההתיישבות החקלאית](#)

חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), התשכ"ז - 1967 מהווה כלי נוסף (בצד הכלים החוזיים העומדים לרשות המדינה), לפיקוח ולאכיפה של חוזה החכרת המקרקעין החקלאיים בין רשות מקרקעי ישראל לבין בעל הזכויות בקרקע. היחידה כוללת את הממונה על ביצוע חוק ההתיישבות. היחידה משויכת ארגונית לרשות לתכנון. היחידה נעזרת בחוקרי הסיירת הירוקה לשם ביצוע פעולות האכיפה. הממונה על ביצוע חוק ההתיישבות, ממונה על ידי שר החקלאות ופועל במסגרת החוק ונהלי עבודה המשקפים את מדיניות המשרד בתחום.

השירותים הווטרינריים ובריאות המקנה

אתר היחידה בקישור [כאן](#)

[דוחות שנתיים](#)

נושאי פניות הציבור וקובלנות יש להפנות לכתובת: sharonl@moag.gov.il

אתר רווחת בעלי חיים בקישור [כאן](#)

מתן שירותים וטרינריים הכוללים: מניעת מחלות בעלי חיים ומחלות המשותפות לבעלי חיים ולאדם, הדברתן וביצוע מחקרים עליהן; רישוי תרופות וטרינריות ותרכיבים ובדיקתם; פיקוח על יבוא וייצוא של בעלי חיים ותוצרתם; מניעת צער בעלי חיים ודאגה לרווחתם.

פריסה וארגון

- א. מטת השירותים הווטרינריים, המכון הווטרינרי ויחידות השירות והאמרכלות ממוקמים באתר הקריה החקלאית בבית דגן.
- ב. יתר יחידות השירותים הווטרינריים: שש לשכות וטרינריות, מרחבים לבריאות העוף, תחנת הסגר לבעלי חיים, וארבעה מסופי גבול (*) [כתובות ודרכי יצירת קשר ניתן למצוא באתר המשרד](#).
- (*) שני מסופי גבול נוספים, בגבול ירדן- מעבר הירדן ואלנבי – מאוישים בידי עובדי השירותים להגנת הצומח ולביקורת, בהנחיית השו"ט בתחום אחריותם.

תחומי האחריות של השירותים הווטרינריים

השירותים הווטרינריים הם יחידת סמך במשרד החקלאות אשר אמונים במשימותיהם השוטפות על:

- ❖ אבחון, ניטור, ומעקב אחר מחלות בעלי חיים.
- ❖ מניעה, פיקוח וביעור מחלות בעלי חיים ומחלות זואוונטיות (שעוברות מבעלי חיים לאדם).
- ❖ חיסון בפני מחלות רשומות משמעותיות על פי הוראות פקודת מחלות בעלי חיים והתקנות שהותקנו מכוחה.
- ❖ רישום, רישוי והסדרת הובלת בעלי חיים על פי התקנות.
- ❖ פיקוח על הווטרינרים הרשומים.
- ❖ פיקוח ואסדרה של רווחת בעלי החיים.
- ❖ הפעלת מרכז ארצי לרישום כלבים.
- ❖ הסמכת וטרינרים מפקחים על ניסויים במוסדות.
- ❖ מחקר ופיתוח ברפואה וטרינרית.
- ❖ ייצוג מדינת ישראל בארגונים בינלאומיים רשמיים הקשורים לרפואה וטרינרית וסיוע להם.
- ❖ עדכון הצבור והווטרינרים במידע בעל עניין וטרינרי.
- ❖ פיקוח ואסדרה של יבוא וייצוא בעלי חיים ומוצרים מן החי.
- ❖ פיקוח על בתי מטבחים בארץ ובחו"ל (המיועדים לייבוא).
- ❖ פיקוח על שחיטת בעלי כנף ועיבוד מוצרי עוף.
- ❖ פיקוח על עיבוד מוצרי חלב ומוצרי דגים לייצוא.
- ❖ רישוי תעשיות מזון.
- ❖ מעקב אחר שאריות במזון.
- ❖ פיקוח ואסדרה של יבוא ורישוי תרכיבים וטרינריים, חומרי חיטוי וקוטלי חרקים.
- ❖ רישוי רופאים וטרינרים.
- ❖ רישוי תרופות וטרינריות בשיתוף עם משרד הבריאות.

עיקרי ההישגים לשנת 2021

- ייצור זני תרכיב פה וטלפיים יחודיים כנגד איומים במרחב שאינם מכוסים על ידי התרכיבים המסחריים.
- עליה בבדיקות הניטור לסלמונלה בלהקות ההטלה וירידה בשעור הלהקות הנגועות.
- בעור שחפת הבקר בעדר נגוע.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022

- שינוי חובת חיסון כלבת לפעם בשנתיים אחרי שני חיסונים בשנה הראשונה לחיים.
- ניטור רציף של ברוצלוזיס בעדרי הצאן – הגעה למעל 80% מכלל העדרים, בדיקתם וניקוי עדריים נגועים.
- ניטור רציף של סלמונלה בלהקות ההטלה אחת ל- 16 שבועות.
- יישום תכנית ניטור חיידקים עמידים לאנטיביוטיקה
- שיתוף ציבור בנושא הפחתת שימוש אנטיביוטיקה בחיות מייצרות מזון.
- יצירת מעקב אחר יבוא בעלי חיים מהירידה מהאוניה ועד הגעה למשק באופן טכנולוגי.
- קידום רווחת פרט החלב תוך שיתוף בעלי העניין בתהליך
- קידום מעבר לאגרה אחידה במשק הבקר.
- קידום רווחת תרנגולות מטילות.
- קידום מעבר ללולים העומדים בדרישות בריאות, בטיחות ביולוגית ותברואה על ידי אכיפת אגרת מנהל השו"ט

נתונים סטטיסטיים מעניינים לשנת 2021

- ✓ חוסנו 404,316 כלבים כנגד מחלת הכלבת
- ✓ אירעו 40 מקרי כלבת (רובם בתנים)
- ✓ ניתן רישיון קבוע ל- 93 רופאים וטרינרים חדשים
- ✓ 15 רופאים וטרינרים קיבלו מומחיות (6 בבריאות הציבור, 2 במחלות עופות, 1 ברפואת בקר, 1 באפידמיולוגיה, 3 בהדמיה, 1 באופטלמולוגיה ו- 1 בחיות מעבדה).
- ✓ לא אובחנו בעלי חיים עם קורונה COVID19 בישראל

השירותים להגנת הצומח ולביקורת

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
[מאגר לאומי לנוכחות נגעים בישראל](#)

אודות היחידה

השירותים להגנת הצומח ולביקורת הינה זרוע רגולטורית לאכיפת חוקים ותקנות ולמתן שירותים מקצועיים בנושאי הגנת הצומח, ניטור ומניעת חדירתם והתפשטותם של נגעי צמחים, יבוא ויצוא של תוצרת חקלאית, רישום ורישוי חומרי הדברה ופיקוח על חקלאות אורגנית.

עיקרי ההישגים לשנת 2021

אגף הערכת סיכונים

האגף להערכת סיכונים מבצע תהליכי הערכת סיכון נגעים (Pest Risk Analysis, PRA) על מנת להעריך את מידת הסיכון הפיטוטניטרי, הקיים בייבוא של חומר צמחי חדש ו/או חומר צמחי ממקור חדש, וכן בוחן דרכים על מנת לצמצם את הסיכון לחדירת נגעים לישראל. כמו כן עוסק האגף בעריכת חומר מקצועי בהתאם לבקשה של מדינת היעד וזאת במטרה לפתוח יעדי ייצוא חדשים. <https://www.gov.il/he/departments/guides/pr-import>

הקמת פורמט עבודה חדש למיפוי סיכונים עולמי עבור תוצרת חקלאית טרייה

תהליך מיפוי סיכונים למוצר נועד לאתר באופן מהיר את מירב הנגעים המשמעותיים העשויים לעבור יחד עם המוצר המיובא ולקבוע באופן מושכל את ניהול הסיכונים המתאים לכל נגע, על מנת לצמצם את הסיכון. התהליך נעשה בהתחשב בתהליכים אותם עובר המוצר כמו מיון ושטיפה וכן אופן גידול המוצר. איתור נגעים משמעותיים, שרלוונטיים לגידול, נעשה ממאגרי מידע בינלאומיים, מעבודות של הערכות סיכון עולמיות למוצר ומדיווחים על תפיסות עולמיות במשלוחים של נגעים במוצר. רשימת הנגעים עברה סינון לאלה שעשויים לעבור עם צורת המוצר ואופיינו כנגעי הסגר פוטנציאליים ועוברים נאסף מידע בהתייחס לפרמטרים שונים כגון: • האם המזיק חודר לתוך המוצר או נמצא מחוצה לו • במידה והמזיק חודר לתוך המוצר, האם הוא חודר לתוך הגרעין • האם המזיק מוגדר כנגע סמוי ונדרש לחתוך את המוצר בכדי לגלותו • דרגות ביולוגיות של המזיק שעובר יחד עם המוצר • תפוצה עולמית • מעמד הסגרי בעולם • פונדקאים ראשיים ו/או משמעותיים • פוטנציאל לגרימת נזק כלכלי בגידול הנבחן בפרט ושאר הגידולים בכל • יכולת ההפצה של המזיק ודרכי הפצתו ועוד.

בניית פורמט לדרישות עולמיות

בהתאם למידע שנאסף נקבע עבור כל נגע הוחלט מהו ניהול הסיכון והחלופות האפשריות, שמדינת המקור תוכל לבחור, על-מנת להבטיח כי המוצר יהיה חופשי מהנגע.

דרישות היבוא לניהול הסיכון מנגע הינן ברמה עולמית ולכן הן נכתבו תוך מתן חלופות, כאשר דרישה למדינה חופשית/אזור או מקום גידול חופשיים/ טיפול, נדרשים בכתיבה מוקדמת של המדינה המייצאת ובאישור מוקדם של השירותים להגנת הצומח ולביקורת.

הדרישות העולמיות עבור כל נגע כוללות חלופות מתאימות, שנבחרו מרשימה שנבנתה. הרשימה מכילה את האפשרויות הבאות: • המדינה חופשית מהנגע • האזור חופשי מהנגע במדינה • מקום הגידול חופשי מהנגע • אתר הגידול חופשי מהנגע

• גידול תחת הגנה פיזי • טיפול הסגר יעיל • ביקורת ויזואלית טרם הייצוא למשלוח של המוצר • חיתוך הפרי לבדיקת נגעים פנימיים למשלוח של המוצר • בדיקה מעבדתית רשמית למשלוח לחופשיות המוצר מהנגע.

קביעת דרישות עולמיות ל- 15 מוצרים

במסגרת פעילות האגף למיפוי סיכונים עולמי לתוצרת חקלאית טרייה, במהלך 2021 בוצע מיפוי וקביעת דרישות עולמיות ל- 15 מוצרים.

אגף ביקורת יצוא

השירותים להגנת הצומח ולביקורת הינה זרוע רגולטורית לאכיפת חוקים ותקנות ולמתן שירותים מקצועיים בנושאי הגנת הצומח, ניטור ומניעת חדירתם והתפשטותם של נגעי צמחים, יבוא ויצוא של תוצרת חקלאית רישום ורישוי חומרי הדברה.

- מעבר של שני מבדקים, של המכס וה NPPO הסיני בנושא תהליך ייצוא ההדרים מישראל לסין. המבדקים נעשו ברמת השטח ובתי האריזה ונעשו בניהול שלנו לנציגי היצואנים בשטחי הגידול, לנציגי בתי האריזה מנהלי המרחב והמבקרים הרלוונטיים. ניהול וריכוז המבדקים של מטה הביקורת אל מול ובשיתוף הנספחת הכלכלית של ישראל בסין. בעקבות ההצלחה הרבה במבדקים הייצוא המשיך ללא עיכובים בצורה חלקה.
- קידום ליווי ויישום תהליך ייצוא אבוקדו מזן HASS, ליפן שכלל עבודה מול הנספח הכלכלי הישראלי ביפן, ובשיתוף פעולה מלא עם ענף האבוקדו, בית האריזה, המגדלים, ואגפים אקולוגיה והסגר.
- אפיון ופיתוח שלבים הבאים במערכת הממוחשבת לביקורת ייצוא – ביקורת הדרים ורימונים באיחוד האירופי בגישה מערכתית בהקשר לעש תפוח המדומה (FCM), אפיון תהליך ביקורת הדרים באיחוד האירופי בגישה מערכתית בהקשר לזבוב אפרסק.
- הכשרה וליווי מקצועי של מבקרים ורסטיליים בביקורת תוצרת חקלאית טרייה ליצוא
- העברת תמיכה של CALL CENTER למוקד שירות המשרדי

אגף שתלנות וחומר ריבוי

1. כתיבת הוראות עבודה לחוות מו"פ יישומי בבית דגן
2. עמידה במבדק האיחוד האירופי בנושא וירוס ה- TOBRFV בזרעים – בעקבות ריבוי תפיסות משלוחי זרעי פלפל ועגבנייה שנמצאו נגועים באיחוד האירופי בוירוס ה-TOBRFV, נערך מבדק בן שלושה ימים בנושא הנ"ל ע"י אנשי האיחוד האירופי. במהלך שלושת הימים, הנושא תוחקר על ידם בצורה מקיפה ומעמיקה. ניתן לומר כי עפ"י מסקנות המבדק, הוא עבר בהצלחה רבה ועבודת האגף הוצגה בצורה מרשימה ומשביעת רצון.
3. הקמת טופס מקוון לחידוש רישיון משתלה ומעבר הדרגתי לטפסים ממוחשבים- ביטול אופן הרישום הידני, בעזרת טפסי נייר ומעבר לרישום אונליין, פשוט, נגיש ומהיר.
4. שיפור איכות הפיקוח ואכיפה בחוות מאושרות לריבוי גפן.
5. תקנות הזרעים (מכירה), תשכ"ה – 1964, שלב א' אושר בוועדת הכנסת.
6. כתיבת הוראות עבודה לחומר ריבוי מנגו

אגף אבחון מזיקים:

- הקמת ספריה מולקולרית לצורך זיהוי של חרקים מזיקים, הכוללת פרוטוקולים מהספרות ואישרורם. זיהוי מולקולרי הוא חיוני במקרים שבהם למעבדה מגיעה דרגה או זווית שאינו מאפשר זיהוי על סמך נתונים מורפולוגיים.
- ביצוע הערכות סיכון בהתאם לבקשות מחלקת הערכת סיכונים כהכנה ל'רפורמה ביבוא פירות וירקות' ובהתאם לבקשות לייבוא מוצרים חדשים ו/או מוצרים ממקור חדש, שטרם אושרו בייבוא.
- צילום מקצועי של אוסף החרקים של השירותים להגנת הצומח ולביקורת והעלאת הפרטים הנוספים (מקומות ותאריכי איסוף, צמחים פונדקאים וכן הלאה) למדיה דיגיטלית, כשירות לציבור החקלאים ויתר בעלי העניין. השנה החלה עבודת האפיון אל מול השלי"מ ובנוסף צולמו חמישים מיני חיפושיות מהאוסף.
- שיפור וייעול אופן הדיגום והעברת הדוגמאות מהנמלים אל המעבדה לאנטומולוגיה. כחלק מהתהליך העברנו הדרכות בנמלים והכנו דף הנחיות להעברת דוגמאות למעבדה לאנטומולוגיה. הקמנו ערוצי תקשורת ישירים בין הנמלים למומחי המעבדה לקיצור זמן הטיפול בדוגמאות.
- תוכנית להכחדת פסילת ההדר האסייתית. בעקבות גילוי פסילת ההדר האסייתית בפרדסי השרון הופעלה בשירותים להגנת הצומח ולביקורת תוכנית להכחדת המזיק. האגף שלנו לוקח חלק פעיל בתמיכה באגף אקולוגיה בסקרים, באבחון הממצאים מהשטח ובקידום התוכנית מול בעלי העניין.

אגף אבחון נגעים:

- פיתוח פרוטוקולים לאפיון ואימות מולקולרי של מיני פטריות כולל פרוטוקול ולידי ומוסמך לזיהוי *C.africana* בצמחי ובזרעי סורגום.
- התאמה והטמעת טכנולוגיה של ריצוף עמוק לבדיקת ניקיון מחלות בגפן (NGS).
- ביצוע ומעבר בהצלחה של מבדק הסמכה של הרשות להסמכת מעבדות (ISO 17025) כולל הרחבה להסמכה גמישה במעבדה המולקולרית.
- ייעול ושיפור תהליכי אבחון במעבדות: כתיבת נהלים חדשים, גיוס, קליטה והכשרת שתי מאבחנות (למעבדה המולקולרית והמעבדה לזרעים) ורכישת רובוט להפקות חומצות גרעין.
- הקמת המעבדה לאבחון מחלות בזרעים כולל בנייה של תשתית (שיפוץ), רכש ציוד, כתיבת נהלים וביצוע ולידציות.
- ביצוע אבחונים במסגרת סקרים של: רלסטוניה בתפוחי אדמה, מחלת Greening בהדרים חשודים ובפסילות, *Phytophthora* בהדרים, קסיללה בגפנים

אגף סטנדרטים

עוסק בנושאים הבאים:

- אכיפת החוק להסדרת תוצרת אורגנית, התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו לפיו.
- הסמכת גופי אישור ובקרה לחקלאות אורגנית-
- פיקוח ובקרה על פעילות גופי אישור ובקרה מוסמכים.
- הנחיה, מעקב ופיקוח על כלל העוסקים בתוצרת אורגנית בישראל
- עדכון והרחבת הסטנדרטים האורגניים הקיימים לתחומים נוספים.
- פתיחת שווקים חדשים ליצוא תוצרת אורגנית.
- ייצוג המדינה בזירה האורגנית הבינלאומית
- ניהול ותפעול מאגר היתרים לעוסקים בחקלאות אורגנית

עיקרי הישגים לשנת 2021:

□ שינוי תקנות להסדרת תוצרת אורגנית (תוצרת אורגנית מן הצומח- ייצורה ומכירתה) התשס"ח 2008

- לצורך יכולת גידול קנאביס רפואי כאורגני
- מתן אישור קבוע לגוף אישור ובקרה נוסף- דרך המעבדה
- הגדלת כמות גופי אישור ובקרה מאפשרת הגדלת התחרות, שיפור מקצועיות ולהתייעלות הענף האורגני כולו
- הכנת תשתית לקידום הסכם בילטרלי עם האיחוד האירופי
- סיור אורגני לנציגי המשלחת האירופית, משרד הכלכלה וסחר חוץ לצורך תחילת התהליך
- ביצוע יום עיון לחקלאות אורגנית
- ביצוע יום הדרכה בנושא חקלאות אורגנית למפקחי ומנהלי האיכות של גופי האישור והבקרה המאגד בתוכו תוכן מקצועי ורלוונטי לעובדים המקצועיים של גופי האישור והבקרה
- עדכון מדריך האיכות והנהלים של האגף
- עדכון המדריך בהתאם לשינויים מבניים ושינוי מהדורות של תקנים בינלאומיים

אגף אקולוגיה:

- העברת ניטור מלכודות FCM ממועצת הצמחים לאגף אקולוגיה - בשנים עברו נטרי מועצת הצמחים בצעו את הניטור של מלכודות עש תפוח המדומה בהנחיה של מירית המבורגר עובדת אקולוגיה. בשנת 2021 הוחלט להעביר את הניטור של המלכודות לנטרים של אגף אקולוגיה. מדובר כ-400 מלכודות הפרוסות בכול הארץ מהצפון הרחוק עד הערבה.
- התמודדות האגף עם הופעת הנגע אסידובורקס ציטרולי בחלקות מלון בערבה - בעקבות אבחון של שתילי מלון נגועים במשתלה של חישתיל התבצעה חקירה שהעלתה שחקלאי מעין יהב קיבל שתילי מלון החשודים כנגועים בחיידק אסידובורקס (*Acidovorax citrulli*). ב 19.10.2021 נערך סיור בחלקה ונלקחו דגימות שאובחנו בבדיקות מעבדה כנגועות באסידובורקס. בהנחיית פרופ' אברהם גמליאל (מכון להנדסה חקלאית) נקבע פרוטוקול ביעור שעיקרו עקירת כל השתילים וחיטוי הקרקע במנהרות הגידול באמצעות פורמלין. מס' ימים לאחר עלו שני שמות נוספים של חקלאים מהיישוב עידן שיתכן וקיבלו שתילי מלון שמקורם בחממה הנגועה בחישתיל. בסיור בחלקות נלקחו דגימות לאבחון במעבדה ואחת החלקות אובחנה כנגועה וטופלה עפ"י הפרוטוקול של פרופ' גמליאל. הטיפולים תואמו, נוהלו ומומנו ע"י השירותים להגנת הצומח. על מנת לוודא שהטיפולים הצליחו והנגע הוכחד דגמנו שוב מאותן החלקות בתאריך 29.3.22. כל הדגימות נמצאו נקיות מאסידובורקס והוכרז ביעור מוצלח של הנגע.
- הקמת תוכנית ביעור לנגע חדש פסילת ההדר האסייתית (*Diaphorina citri*) -הרחבת סקרי פסילה כנגדו – בקיץ 2021 התגלה מזיק באזור עמק חפר. עם הגילוי הראשוני של המזיק נפרסה מערכת ניטור של מלכודות דבק צהובות באזור הנגוע. בנוסף ביצענו סקרים בכמה נקודות: במוקד (אזור הנגוע), בחלקות סביב (מעטפת), סקר בישובים (בחצרות הבתים) ובנוסף הוספנו מלכודות חדשות בכל האזור. הוצאו צווים בהתאם לטיפול: עקירות, ריסוסים, ביצוע סניטציה והפלת פרי. הטיפול והסקרים ממשיכים גם בשנת 2022.

אגף כימיה ותכשירי הדברה:

- הנגשת פרסום דוח שאריות חומרי הדברה לציבור: פורם דו"ח מפורט של ממצאי הסקר לשאריות חומרי הדברה עבור השנה 2020. הפרסום היה בפורמט המאפשר הנגשת מלוא המידע בדרך שמהווה בסיס לשאיבת המידע הרלוונטי בהתאם לסוג הגידולים וחומרי ההדברה.
- הערכה מחדש של חומרי הדברה - המשרד המשיך בהערכה מחדש של חומרי הדברה הרשומים בארץ אך לא רשומים במדינות האיחוד האירופי. התחלנו בתהליך הערכה מחדש של תכשירי הדברה שיימשך כשנתיים, תהליך ההערכה מחדש כולל 34 חומרי הדברה פעילים (המהווים מעל ל-180 תכשירים).
- התרת השימוש בתכשירי הדברה בקנביס הרפואי: הוראת השעה להתרת השימוש בקנביס רפואי הוארכה בעוד 3 שנים נוספות (תקנות הגנת הצומח (קיום הוראת תווית אריזה) (תיקון) (תיקון), התשפ"א-2021).

הרחבת רשימת התכשירים המותרים להדברת נגעים בקנביס הרפואי לאחר ייעוץ ליק"ר (היחידה לקנביס רפואי במשרד הבריאות) לקביעת ערכי סף של שאריות חומרי הדברה בקנביס רפואי.

- התמדה בשמירה על איכות העבודה: הצלחה במבדקי הרשות הלאומית להסמכת מעבדות עבור תקן ISO 17025 Scope C לחידוש ההסמכה של מעבדות הכימיה (המעבדה לתכשירי הדברה והמעבדה לשאריות חומרי הדברה)
- מאגר חומרי הדברה: עלה לאוויר מאגר חומרי הדברה החדש. המאגר החדש ידידותי מאד, עם אפשרות חיפוש יותר טובות ואפשרות להורדת דו"חות לפי חתכי חיפוש שונים.

אגף מנהל והכשרה:

- היערכות לבניית הצעת תקציב 2022 שוטף ותומך רפורמה והיערכות לבניית תגבור כוח אדם תומך רפורמה.
- לא היה פער תקציבי, עמדנו על עודף ביצוע של כ 30% ב- 2021 לטובת 2022.
- קידום בחינת גודש הפעילות בהיבטי כוח אדם בנמלי הים והאוויר, מנהלות ומעבדות לאור הרפורמה.
- התמודדות עם משבר הקורונה ברמה הארגונית.
- איחוד מנהלות.
- הטמעת שינוי מבני תוך חיזוק ההון האנושי, תוך קידום מסלולי קידום ובניית סקר השתלבות.
- 1501 דגימות שנלקחו לטובת סקר שאריות חומרי הדברה בשיתוף אגף כימיה.
- הגדלת כמות הדגימות שנלקחו במסגרת מיזם הזבוב.
- הפחתת כמויות חריגות בסקר לשאריות חומרי הדברה.
- מבצע גביית חובות – פנייה יזומה למעל 800 לקוחות בעקבות המבצע קטן החוב המתגלגל של הארגון ב- 7.7 מלש"ח.
- מיפוי סל השירותים - במהלך השנה התקבלו 3 המלצות מחברת עדליא: תמחור אגף אקולוגיה, תמחור אגף הסגר יבוא ותמחור זרעים מושבחים באגף שתלנות וחומרי ריבוי.
- הגדלת שטח לפיילוט ההוליסטי מ-6,600 דונם ל-10,000 דונם ללא תוספת תקציב.
- הארכת אופציות לכלל המיזמים (בשנה ללא תקציב).

אגף הסגר

- נתונים על פעילויות הסגר במטה ובמרחבים
- יובאו לארץ 26,690 משלוחים של חומר צמחי.
 - התבצע טיפול ב- 2,764 בקשות יבוא והונפקו 2,255 רישיונות יבוא.
 - 309 רישיונות יבוא הונפקו לחומר המיועד למחקר ופיתוח החקלאות בישראל. 47 מתוכם לאינטרודוקציה של מינים וזנים חדשים, 99 מתוכם למחקר על אורגניזמים הקשורים לחקלאות צמחית ו- 36 מתוכם לעבודת מחקר המשלבת הנדסה גנטית.
 - הפיקוח על מבני ההסגר כלל כ- 136 חממות ו- 53 מעבדות.
 - 834 משלוחים לא עמדו בדרישות היבוא. בכ- 590 משלוחים נתפסו נגעים.
 - בתחנת ההסגר של נמל חיפה נבדקו 5676 תיקי יבוא. 3851 מתוכם, תיקים של תוצרת טרייה למאכל. 12 מתוכם הוחזרו לחו"ל בגלל הימצאות נגעי הסגר. 16 משלוחים חויבו בטיפול הסגר לפני השחרור ושני משלוחים הושמדו.
 - בתחנת ההסגר של נמל אשדוד נבדקו כ- 12,000 תיקי יבוא. מתוכם 1473 משלוחים של תוצרת טרייה, 388 משלוחים של חומר ריבוי, 389 משלוחי מספוא, 635 משלוחים של מצעי גידול וכ- 1,000 טון תפוז"א. ב- 243 משלוחי יבוא הייתה חוסר התאמה לדרישות היבוא, ב- 39 משלוחים נמצאו נגעי הסגר.
 - בתחנת ההסגר של ממ"ן בנתב"ג נבדקו סה"כ תיקים 5403 מתוכם 501 צמחי עציץ – 2,849,713 יחידות, 575 משלוחי אננס- במשקל 4,184,815 ק"ג, 304 משלוחי אוכמניות – 944,296 ק"ג, 455 משלוחי גת- 196,464 ק"ג ו- 1569 תיקי זרעים. 546 משלוחים נמצאו עם אי התאמה לדרישות היבוא.

- במעבר כרם שלום נפסלו 702 משטחים של תוצרת טרייה להכנסה לישראל בגלל הימצאות נגעים.
- התבצע פיקוח על 42 משתלות צח"ר והופעלו 15 מפקחים לאישור יצוא של מעל 100 מיני צמחים.
- ניתן אישור יצוא ל- 14 מיני גיאופיטים ע"י 11 יצואנים ברחבי הארץ.
- התבצע פיקוח על כ- 1900 דונם שטחי גידול גיאופיטים.
- 35,687 טון 'פקעות' חומר ריבוי של תפוז"א נבדקו בהולנד ע"י מפקחי הגנת הצומח ו- 820 טון נפסלו ליבוא.
- דוגמאות לנגעי הסגר שנמצאו ביבוא והיו עלולים לסכן את החקלאות והטבע בישראל אלמלא פסילת המשלוחים ומניעת כניסתם לארץ:
- חיפושית יקרונית מהמין *Monochamus galloprovincialis* בלוחות עץ מטורקיה (וקטור של נמטודת האורנים).
- כנימה קמחית *Pseudococcus comstocki* בתפוח מצרפת.
- כנימה רכה *Ceroplastes ceriferus*, בתפוח מאיטליה.
- זבוב מנהרן *Phytomyza rufipes* בקולרבי מהולנד.
- פטרייה *Neonectria galligena* במשלוח של אגס מספרד.
- פטרייה *Colletotrichum dracaenophyllum*, בדרצנה נוי ("לאקי במבוק") מתאילנד.
- וירוס *Arabis Mosaic Nepovirus* בפקעות סייפן מהולנד.
- וירוס *Tobacco Rattle Virus* בבצלי נרקיס מהולנד.
- ניתנו היתרי רכישת מתיל ברומיד ל 8 חברות הדברה מוכרות בכמות של 7,850 ק"ג למטרת טיפולי הסגר ביבוא וביצוא.
- נפתח יעד חדש ביצוא במסגרת הסכמים מיוחדים: אבוקדו ליפן. יצוא ראשון של אבוקדו מזן האס ליפן.
- אישור יצוא תקדימי של חומר ריבוי קנאביס - 4 משתלות חדשות ליעדים: פורטוגל, צרפת, אוגנדה, לסוטו.
- בנהר הירדן היו 657 משלוחי יבוא, מתוכם 44 נפסלו
- באלנבי היו 180 משלוחי יבוא, מתוכם 4 נפסלו.

אגף הערכת סיכונים:

מיפוי נגעים למוצר ובחינת ניהול הסיכונים

במסגרת החלטת ממשלה על הרפורמה בחקלאות יש צורך בעדכון וקביעת דרישות ייבוא לתוצרת טרייה מכלל מדינות העולם. המשימה כוללת מיפוי עולמי לנגעים העלולים להגיע יחד עם התוצרת הטרייה. בהתאם למשימות מנכ"ל, היעד הינו מיפוי סיכונים ל- 55 מוצרים במהלך 2022.

אבטחת התנאים הפיטוסניטרים בייבוא תוצרת טרייה לארץ

דרישות היבוא הינן ברמה עולמית ולכן נכתבו תוך מתן חלופות, כאשר דרישה למדינה חופשית/ אזור או מקום גידול חופשיים/ טיפול, נדרשים בכתיבה מוקדמת של המדינה המייצאת ובבדיקה ואישור מוקדם של השירותים להגנת הצומח ולביקורת. בהתאם לפניית שיתקבלו ממדינות המייצאות תידרש בדיקה ולימוד של הצעת המדינה המייצאת בהקשר לנגעים השונים.

אגף ביקורת יצוא:

1. הנפקת תעודות בריאות אלקטרוניות לפרחים ותבלינים - שימוש בתוכנה בינלאומית ((E-PHYTO לצורך הנפקה ושליחה של תעודות בריאות.
2. השלמת פיתוח המערכת הממוחשבת לביקורת יצוא - שימוש במערכת ביקורת יצוא ממוחשבת למוצרים נוספים תוך ייעול השירות לכלל הלקוחות וצמצום תהליכים בירוקרטיים.

3. עדכון תקנות לפיקוח על יצוא הצמח ומוצריו להדרים - התאמת התקנות להחלטת הנהלת המשרד לביטול ביקורת איכות ועדכון התקנות כדי לאפשר עבודה מקצועית בהתאם לסטנדרטים בינ"ל.
4. ביצוע הערכה מקצועית לכל היועצים בכל המרחבים - בדיקת ידע מקצועי ובקיאיות בהוראות עבודה בביקורת תוצרת חקלאית ליצוא

אגף שתלנות וחומר ריבוי:

1. המשך מחשוב תהליכי מחשוב ביחידה- לרבות טפסים ממוחשבים, טפסי חיוב, ניהול הידע ועוד. על מנת לייעל את עבודת הארגון והאגפים השונים בנושא הטופסולוגיה הן הפנים ארגונית והן מול הלקוחות, חלק מהטפסים עברו דיגיטציה ובכך גרמו להפחתת העומס ושיפור השרות. כדוגמת טפסי חיוב מול הגזברות, טפסי ביקורת ללקוחות ועוד.
2. הפחתת תפיסות בתוצרת חקלאית ליצוא לאיחוד האירופי- בעקבות הצלחת מבדק האיחוד האירופי בשנת 2021 בנושא משלוחי זרעי סולניים הנגועים בוורוס ה- TOBRFV, האגף שם לו למטרה להפחית את מספר תפיסות המשלוחים באירופה ובעולם בכלל בזרעי פלפל ועגבנייה הנ"ל. נעשה חידוד מעמיק של ההנחיות, החוק והתקנות, רוענו נהלים, יושר קו עם כלל המעבדות הבודקות את הזרעים וכל זאת כדי להבטיח שכל משלוח שיוצא מישראל, יצא רק לאחר שעמד בכל הדרישות המחמירות של מדינת היעד.
3. הכנת דוח בחינת רגולציה חדשה בפיקוח על הגפן
4. פיתוח תשתית GIS למיפוי משתלות עצי פרי וחלקות ריבוי- עבודה משותפת עם אגף אקולוגיה, במטרה לייצר DATABASE רחב ככל האפשר, שיכיל בתוכו את כל נתוני המשתלות וחלקות הריבוי השונות הפרושות בארץ ובכך לייעל את עבודת הפיקוח והניטור של המפקחים בשטח ולקבל תמונת מצב אמתית בזמן אמת.
5. עדכוני חקיקה – עדכוני תקנות זרעים מושבחים ותקנות שתילים והתאמתם למדיניות הממשלה והמשרד ולרוח הזמן

אגף אבחון מזיקים:

1. המשך הקמת ספרייה מולקולרית לצורך זיהוי של חרקים מזיקים, הכוללת פרוטוקולים מהספרות ואישורים. זיהוי מולקולרי הוא חיוני במקרים שבהם למעבדה מגיעה דרגה או זווית שאינו מאפשר זיהוי על סמך נתונים מורפולוגיים. התמקדות בפרוטוקולים של תריפסים, כנימות עש ואקריות.
2. המשך ביצוע הערכות סיכון בהתאם לבקשות מחלקת הערכת סיכונים כהכנה לרפורמה ביבוא פירות וירקות' ובהתאם לבקשות לייבוא מוצרים חדשים ו/או מוצרים ממקור חדש, שטרם אושרו בייבוא.
3. המשך פרויקט צילום מקצועי של אוסף החרקים של השירותים להגנת הצומח ולביקורת והעלאת הפרטים הנוספים (מקומות ותאריכי איסוף, צמחים פונדקאים וכן הלאה) למדיה דיגיטלית, כשירות לציבור החקלאים ויתר בעלי העניין.
4. תוכנית להכחדת פסילת ההדר האסייתית. המשך תמיכה במאמצי המערכת בהתמודדות מול מזיק זה.

אגף אבחון נגעים:

- החלפת מערכת מעבדות הגנת הצומח למערכת Starlims.
- ייעול וקיצור תהליכי עבודה במעבדות הבדיקה כולל הכשרת שתי מאבחנות וסטודנט, הפקת חומצות גרעין ברובוט הפקות, רכש ציוד מתקדם, פיתוח שיטות מולקולריות לפתוגני הסגר חדשים והשתתפות במבחנים מקצועיים.
- הנעת המעבדה לאבחון מחלות בזרעים כולל פיתוח שיטות לאבחון מחלות בזרעים.
- תמיכה מקצועית לגורמי חוץ: הדרכה ופיקוח על תהליכי בדיקות זיהוי מחלות במעבדות החיצוניות, מיפוי נגעים למוצרים חדשים ובחינת ניהול הסיכונים לאגף ההסגר, שימור הידע המקצועי בביקורת יצוא תוצרת חקלאית טרייה למבקרים ויועצים.
- השתתפות במחקר להדברת נמטודות בשיטות פיזיקליות (שימוש באוזון).

אגף סטנדרטים:

- המשך יישום תוכנית הפחתת נטל רגולטורי
- סיום עדכון תקנות בשיתוף הלשכה המשפטית ומשרד המשפטים
- העברת מאגר ההיתרים ממערכת ממשלתית ישנה לחדשה
- תהליך איפיון ובניית צרכים חדשים להטמעה במערכת החדשה
- העלאת המאגר במערכת החדשה
- הטעמת תהליכי עבודה של גופי אישור ובקרה במערכת ה-GIS המשרדית
- בניית ממשק עצמאי לגופי הבקרה במערכת ה-GIS
- איפיון והוספת הכלים הייחודיים הנדרשים לעבודתם
- ביצוע שיתוף הציבור לבחינת אישור רמת סף לשאריות בתוצרת חקלאית אורגנית

אגף אקולוגיה:

- שילוב כוח אדם מהמרחבים השונים בפעולות הסקרים של הפסילה.
- הרחבת סקר קסיללה לגפן בנוסף לשקד
- הטמעת תוכנת סקרים חדשה בארגון
- טיפול אזורי כנגד זבוב פרי האפרסק בעמק הירדן
- התחלת יישום "מודל חקלאות סביבתית" – הרחבת מיזמים הוליסטים ושיתופי פעולה עם יחידות נוספות במשרד החקלאות כגון: שה"מ.
- קליטת כוח אדם חדש באגף (2 תקנים)

אגף כימיה ותכשירי הדברה:

- הגעה להסכמות עם משרד הבריאות בעניין אופן ההרכה בתקני שאריות חומרי הדברה וקביעת מסלולים ירוקים. הסכמות אמורות להוביל להפחתת הנטל הרגולטורי ברישום תכשירי הדברה, לספק פתרונות הדברה להרבה שימושים חיוניים (לרבות התוויות הגידולים מקבוצת ה-Minor crops, הפחתת אחוז החריגים בתוצרת מקומית).
- עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022
- עריכת סקר שאריות חומרי הדברה בתוצרת חקלאית מקומית.
 - רישוי תכשירי הדברה חדשים והערכה מחדש (רוויזיה) לתכשירים רשומים.
 - עדכון תקנות הגנה על בריאות הציבור (מזון) (שאריות חומרי הדברה), התשנ"א-1991 לאחר השגת הסכמות עם משרד הבריאות
 - השלמת הכנסת מכשיר GC-MS-MS לעבודה השוטפת במעבדת שאריות חומרי הדברה.
 - בדיקות מעבדה של תכשירים גנריים כחלק מתהליך רישום תכשירים חדשים
 - הפעלת מכשיר GC-MS-FID והכנסתו לעבודה-מעבדת תכשירי הדברה

אגף מנהל והכשרה:

- אישור תקציב שוטף ותומך רפורמה
- איחוד מנהלות.
- המשך היערכות לרפורמה מבחינת תקציבים, כוח אדם ומבחינת גודש הפעילות בהיבטי כוח אדם בנמלי הים והאוויר, מנהלות ומעבדות.
- בחינת המבנה הארגוני ואיתור פערים והצפתם מול סמנכ"לית למנהל, והמשך הטמעת שינוי מבנה ארגוני ובחינת השתלבות המפקחים במבנה החדש.

- הסדרת דיווחי נוכחות ארגוני
- בניית מחלקת איכות כהיערכות בעקבות הרפורמה
- הקמת מערכת ניטור לאומית בשותפות הדוקה עם אגף אקולוגיה
- שיפור זמני התגובה בבדיקות הדגימות ובהתמודדות עם תוצאות חריגות.
- שיפור המודעות והידע של החקלאים בכל הנוגע לשימוש מושכל ותקין בחומרי הדברה.
- הרחבת הפעילות של יחידת הדיגום הרוחבית המשרתת את כלל אגפי הגה"צ מבחינת ניהול מערך בדיקות המעבדה אשר נמצא באחריות הגה"צ.
- בניית מסד נתונים איכותי ועדכני לטובת מערך הדיגום ואכיפה.
- הגדלת הפיילוט ההוליסטי לכלל שטחי המיזמים.
- המשך אכיפה מול חייבים כרוניים. זימון חייבים לשימוע לפני נקיטת אמצעים.
- המשך תהליך מיפוי סל השירותים של הארגון ועדכון התעריפים/תמחור השירותים.

אגף הסגר:

- הישגים בתחום ההסגר
- הטמעת מערכת מחשב חדשה לניהול תהליכי יבוא חומר צמחי. המערכת החדשה עולה במסגרת הגברת הדיגיטציה של תהליכים.
- במסגרת זו צפויים גם להתאפשר בין היתר: הנפקת רישיונות עצמאית, שימוש בתעודות בריאות אלקטרוניות וממשק מקוון עם מעבדות האבחון.
- הכנת קובץ לעדכון תקנות היבוא בהתאם לחוק הגנת הצומח.
- אישור יצוא תקדימי של חומר ריבוי קנאביס רפואי.
- אישור תקדימי ליבוא 25 מיני פרפרים אקזוטיים לתצוגה ייעודית בגן חיות התנ"כי.
- הצלחה במבדק לחידוש יצוא חומר ריבוי בננות לאקוודור.
- הצלחה במבדק לאישור יצוא מינים נוספים של 'אויבים טבעיים' ליעדים חדשים (צ'ילה ועוד).
- אישור יבוא זנים חדשים של קיווי, תפוחים ואוכמניות במסלול הסגר חצי-מסחרי, לפיתוח החקלאות בישראל.
- אויש תפקיד חדש שמטרתו לקשר בין המטה למרחבים, לבחון את התאמת הוראות העבודה ולוודא הכשרה של מפקחים למשימות ורמת ביצוע.

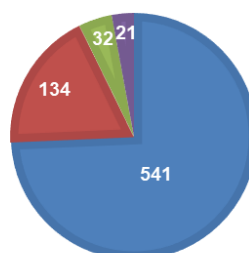
נתונים סטטיסטיים מעניינים

אגף הערכת סיכונים (PRA)

- ✓ מס' מוצרים שעברו מיפוי עולמי וקביעת דרישות עולמיות בשנת 2021 : 15 מוצרים.
- ✓ מס' מוצרים נוספים שנמצאים בתהליכי מיפוי : 26 מוצרים + 4 מוצרים לגביהם הוגשה בקשה להחרגה.
- ✓ התפלגות הנגעים לגביהם בוצע ניתוח במסגרת המוצרים לגביהם נקבעו דרישות ייבוא עולמיות :

מס' נגעים שנותרו במסגרת מיפוי סיכונים

■ וירוסים ■ חיידקים ■ פטריות ■ פרוקי רגליים

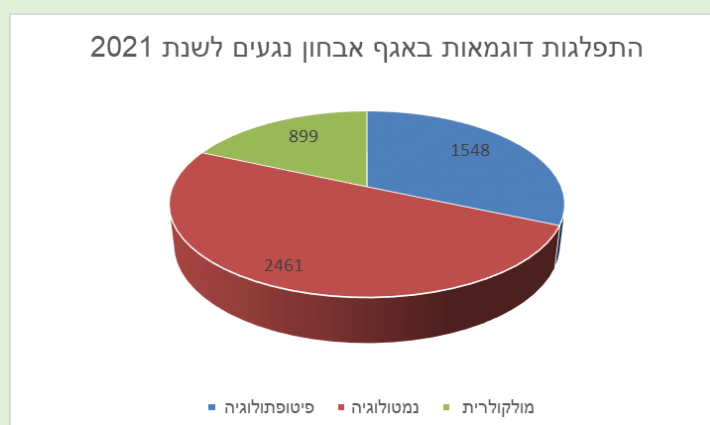
אגף ביקורת יצוא

- ✓ יצוא הדרים – בעונת 2020-21 נצפתה ירידה בכמויות הייצוא. כ-13.5 מיליון תיבות לעומת 14.5 מיליון תיבות בעונה 2019-20.
- ✓ יצוא בטיפול קור – בשנת 2021 נצפתה עלייה בכמויות הייצוא של תוצרת טרייה למדינות הדורשות טיפול קור. בשנת 2021 הומכלו כ-1300 מכולות לעומת כ-1030 בשנה שלפניה.
- ✓ המוצרים הנדרשים בטיפול קור הם: פירות הדר, רימונים תמר ברהי ואפרסמון
- ✓ היעדים העיקריים הדורשים למוצרים טיפולי קור הם: ארה"ב, יפן, סין, קוריאה הדרומית, אוסטרליה.
- ✓ יצוא תפוז – המהווה כ-50% מכלל ייצוא ירקות טריים, נצפתה עליה של כ-14% בכמויות הייצוא בשנת 2021 (170,000 טון).

אגף שתלנות וחומר ריבוי

- ✓ כ-3000 דגימות זרעים לבדיקות ניקיון ונביטה נשלחו למעבדה הרשמית לזרעים
- ✓ האגף מפקח על כ-72 משתלות וכ-90 חברות זרעים ויבואני זרעים.

אגף אבחון נגעים:

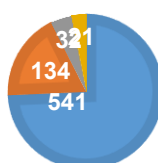
אגף הערכת סיכונים

- ✓ מס' מוצרים שעברו מיפוי עולמי וקביעת דרישות עולמיות בשנת 2021: 15 מוצרים.
- ✓ מס' מוצרים נוספים שנמצאים בתהליכי מיפוי: 26 מוצרים + 4 מוצרים לגביהם הוגשה בקשה להחרגה.
- ✓ התפלגות הנגעים

למיות:

מס' נגעים שנותחו במסגרת מיפוי סיכונים

■ פרוקי רגליים ■ פטריות ■ חיידקים ■ וירוסים

אגף ביקורת יצוא

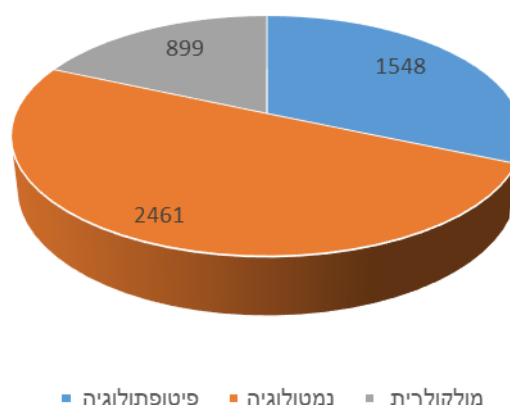
- ✓ יצוא הדורים – בעונת 2020-21 נצפתה ירידה בכמויות הייצוא. כ 13.5 מיליון תיבות לעומת 14.5 מיליון תיבות בעונה 2019-20.
- ✓ יצוא בטיפולי קור – בשנת 2021 נצפתה עלייה בכמויות הייצוא של תוצרת טרייה למדינות הדורשות טיפול קור. בשנה 2021 הומכלו כ 1300 מכולות לעומת כ 1030 בשנה שלפניה.
- ✓ המוצרים הנדרשים בטיפולי קור הם: פירות הדר, רימונים תמר ברהי ואפרסמון
- ✓ היעדים העיקריים הדורשים למוצרים טיפולי קור הם: ארה"ב, יפן, סין, קוריאה הדרומית, אוסטרליה.
- ✓ יצוא תפוזי – המהווה כ 50% מכלל ייצוא ירקות טריים, נצפתה עליה של כ- 14% בכמויות הייצוא בשנת 2021 (170,000 טון).

אגף שתלנות וחומר ריבוי

כ-3000 דגימות זרעים לבדיקות ניקיון ונביטה נשלחו למעבדה הרשמית לזרעים
האגף מפקח על כ- 72 משתלות וכ- 90 חברות זרעים ויבואני זרעים.

אגף אבחון נגעים:

התפלגות דוגמאות באגף אבחון נגעים לשנת 2021

אגף סטנדרטים:

כמות ההיתרים של עוסקים בחקלאות אורגנית בפירוט לפי תחומי העיסוק נכון לשנת 2021

2021	סוג עוסק
345	מגדלים
13	יצרני קומפוסט
69	בתי אריזה
91	יבואנים
41	יצואנים
84	מפעלים
69	משווקים
8	ספקי תשומות
720	סכום כולל

אגף אקולוגיה:

- ✓ בוצעו עקירות של כ-204 דונם הדרים מוזנחים בעמק חפר למניעת התפשטות מזיקים
- ✓ ניטור ארצי שנתי כ-4500 מלכודות של זבוב פירות שונים הפרוסים בכול הארץ מהצפון ועד הערבה
- ✓ אגף כימיה:
- ✓ אחוזי החריגות בשיעור שאריות חומרי הדברה בתוצרת חקלאית מקומית- בשנת 2021 נרשמה ירידה באחוז החריגים לעומת שנים קודמות. אחוז החריגים בשנת 2021 עמד על 7.5% לעומת 11.6% בשנת 2020.

חטיבת השירות

אתר היחידה בקישור כאן

ההשפעה העצומה של הממשלה על חיי האזרחים באה לידי ביטוי לא רק באמצעות המוצרים הציבוריים אלא גם דרך השירותים הממשלתיים שהיא מספקת, הנוגעים בכל אחד ואחד מאתנו ומחייבים תקשורת מתמשכת וממשק צמוד. החדשנות של עידן המידע חלחלה בצורה חלקית בלבד אל הממשלה ואל המגזר הציבורי בישראל, אשר נתפס כיום מסורבל, מיושן, ולעתים כרוך בבירוקרטיה מסובכת בקבלת מידע ושירותים. החלטות ממשלה גובשו במטרה לאמץ את עקרונות "האזרח במרכז", מתוך כוונה להציב במרכז את צורכי האזרח ואת שביעות רצונו ולפעול למתן שירותים משופרים, מותאמים אישית, נוחים ופשוטים, כפי שנחוץ כיום בעידן המידע המאופיין ב'חוויית הלקוח'.

ההתבוננות על שירותי הממשלה נעשית מנקודת מבטו של האזרח או העסק מקבל השירות, ולא של המשרד נותן השירות, מתוך מטרה לפשט את הממשקים שלו מול היחידות הממשלתיות השונות.

אירוע הקורונה, שחוונו ממש בתקופה זו, המחיש את הנחיצות במתן שירותים מקוונים ושירותים טלפוניים, ללא צורך בהגעה פיזית לנותן השירות, כדי לצלוח את הצורך בשמירה על ריחוק חברתי.

היחידה לשיפור השירות נמצאת בימים אלו בתהליך הקמה ותפעל בשני מישורים מרכזיים:

1. שיפור השירות הממשלתי לאזרחים ולחקלאים

מדיניות זו כוללת תהליכים בהתאם להחלטת ממשלה 1933, כגון:

○ אימוץ המדיניות "פעם אחת בלבד" - שמשמעה דרישה חד-פעמית למידע מהאזרח, והעברת מידע זה בין המשרדים ויחידות הסמך כדי לספק לאזרח את השירות הנדרש.

○ צמצום מספר האישורים והמסמכים הנדרשים מהציבור לצורך קבלת שירות ממשלתי.

כאמור, המשרד פועל ומקדם פתרונות דיגיטליים ללקוחות כחלופה לפתרונות שמספק כיום המשרד. במקביל, המשרד נמצא בעיצומו של תהליך לפיתוח ערוצי שירות חלופיים ומענה לאוכלוסיות חסרות אמצעים או אוריינות דיגיטלית. לשם כך, הוקם מוקד שירות משרדי, ששייב לפניות הציבור בטלפון, בדוא"ל, בוואטסאפ ואף בציט.

2. שיפור השירות הפנים-משרדי של יחידות המטה לעובדי המשרד

נקודת המוצא היא שעובד הנותן שירות לאזרחים בכלל, ולחקלאים בפרט, מקבל שירות בעצמו מעובדי המשרד, ולכן הוא זכאי לחוויית שירות הדומה לזו שאותה הוא נדרש לספק.

בכוונתנו לבחון בצורה מסודרת את כלל תהליכי העבודה הפנים-משרדיים ואת התאמתם למדיניות השירות הממשלתית החדשה של 'נגיש-אישי-פשוט-יוזם', ולבצע הלימה לנדרש כיום בעידן 'חוויית הלקוח'.

הנחיות מנהליות

- החלטה 2201 מיום 8.8.2010 - שיפור השירות הממשלתי לציבור
- החלטה 2985 (שמצ/4) מיום 14.3.2011 בדבר שימוש במידע הממשלתי, עיבודו מחדש ופיתוחו על ידי הציבור ולטובת הציבור
- החלטה 4288 מיום 19.2.2012 - הקמת ועדה להפחתת הנטל הבירוקרטי ושיפור השירות לציבור
- מספר 4515 מיום 1.4.2012 בדבר הצטרפות לשותפות הבינלאומית לממשל פתוח ומינורי "הפורום הישראלי לממשל פתוח";
- החלטה 2097 מיום 10.10.2014 - הרחבת תחומי פעילות התקשוב הממשלתי, עידוד חדשנות במגזר הציבורי וקידום המיזם הלאומי "ישראל דיגיטלית"
- החלטה 1933 מיום 30.8.2016 - שיפור העברת המידע הממשלתי והנגשת מאגרי מידע ממשלתיים לציבור

לשכת המדען הראשי

[אתר היחידה בקישור כאן](#)

המו"פ החקלאי הינו אחד האמצעים החשובים העומדים לרשות חקלאות ישראל בהתמודדותה באתגרים המשתנים הניצבים בפניה. תוך גישור על פערי ידע והגברת חדשנות מדעית וטכנולוגית יישומית, תורם המו"פ לייעול החקלאות, ובכך מסייע לרווחת הציבור ולכלכלת המדינה, הכול בהתאם ליעדי משרד החקלאות ופיתוח הכפר. קרן המדען הראשי מממנת מחקרים שתוצאותיהם ישרתו את כלל החקלאים והציבור בארץ, עלכן רוב הידע הנצבר מהמחקרים הוא ציבורי ופתוח לכל. בנוסף, מפעילה ויוזמת הקרן מחקרים בצורת מיזמים ומרכזי מצוינות, שבהם עשויים להשתלב גם גופים מממנים נוספים (לדוגמא: רשות המים, התאחדות חקלאי ישראל, משרד המדע והטכנולוגיה, המשרד להגנת הסביבה, משרד האנרגיה, קק"ל, קרנות דו-לאומיות ורב-לאומיות ועוד). חלק מהמיזמים מבוצעים בשותפות תקציבית של גופים המעוניינים בנושא (לדוגמא: אגודות חקלאיות, ארגוני מגדלים ומועצות שיווק וייצור).

היחידה למינוף המו"פ החקלאי וחדשנות

[אתר היחידה בקישור כאן](#)

היחידה עוסקת בפיתוח כלים לקידום תעשייה עתירת ידע ובת-קיימא בישראל בתחום הטכנולוגיות והידע החקלאי. החיבור בין המחקר לתעשייה באמצעות מינוף היכולות המחקריות לפיתוח טכנולוגיות וידע חקלאי תסייע להתפתחות חקלאות איכותית, יעילה, עתירת יבול ותאפשר המשך יתרון לחקלאות ישראל. כמו כן, הדבר תורם לחיזוק מעמדה של ישראל בעולם כמדינה המסייעת לאתגרים הגלובליים, ומושכת אליה פעילות של חברות רב לאומיות. פעילות היחידה, מתמקדת במספר מטרות עיקריות:

- קידום יזמות בתחומי החקלאות
- שמירה על מיצוב מדינת ישראל כחדשנית בחקלאות
- סיוע לחברות בשלבי ה-Seed ובשלבים נוספים על פי הצורך, תוך יצירת "קהילה" וחיבור בין השחקנים השונים בתחום – יזמים, משקיעים, חברות גדולות וגלובליות, חקלאים, אקדמיה וכו' וזאת על מנת להעצים את היזמויות בתחום.

לשכת סמנכ"ל בכיר למנהל ומשאבי אנוש - יחידות מינהלה

אתר מנהל ומשאבי אנוש בקישור [כאן](#)
פניות בנושאים אלו ניתן לפנות לכתובת: l_samankal@moag.gov.il

יחידות המינהלה כפופות לסמנכ"ל בכיר למינהל ומשאבי אנוש והאחריות כוללת את התחומים הבאים:

משאבי אנוש

- קביעת מדיניות משאבי אנוש של המשרד וסדרי העדיפויות בו.
- הכנת תקן כח האדם של המשרד לרבות דרגות, דירוגים, תאורי תפקידים עפ"י הצרכים המשתנים של המשרד.
- טיפול בפרט של עובדי המשרד: גיוס, מיון, וקליטה של עובדי המשרד.
- גיבוש צורכי כח האדם ותנאי השירות של עובדי המשרד.
- ייצוג המשרד בנושאים הנ"ל בנציבות שירות המדינה.

ניתוח מערכות מינהל והדרכה

- ביצוע סקרים ארגוניים.
- גיבוש נהלים והנחיות בדבר סדרי עבודה.
- טיפול ברשומות.
- איתור צרכי השתלמות והדרכה משלימה של עובדי המשרד.
- הכשרת וקידום עובדי המשרד.
- פיתוח קריירה מקצועית ותפקודית לעובדי המשרד.

בטחון

- טיפול בכל הנוגע לביטחון ולתדרוך העובדים בנושא.

נכסים בינוי ומשק

- סמכויות היחידה נשענות על חוק נכסי המדינה התשי"א-1951, תקנות חובת מכרזים תשנ"ג-1993, חוק
- התכנון והבניה, פקודת הבטיחות בעבודה והוראות משרד האוצר הרלוונטיות לכל תחומי הפעילות.
- אחריות על נכסי המשרד.
- טיפול בנושאי בינוי.
- ניהול משקי ולוגיסטיקה.
- טיפול ברכב וציוד חקלאי של המשרד.
- טיפול במכרזים, אספקה ושירותים.
- אחריות על ביטוח וחביות.
- אחריות על בטיחות וגיהות במשרד.

שרותי רווחה

- סיוע לעובדים בבעיות אישיות.
- ייעוץ וקידום רווחת העובדים והגמלאים.

אגף בכיר טכנולוגיות דיגיטליות ומידע

- ❖ ריכוז והכוונת נושא עיבוד הנתונים ביחידות המשרד.
- ❖ פיתוח מערכות מידע ודוח לסיוע עבודות המשרד והשירות לחקלאים.

מנהל המחקר החקלאי (מרכז וולקני)

[אתר היחידה בקישור כאן](#)

תפקידיו העיקריים של מנהל המחקר הם לסייע לחקלאי ישראל בפתרון בעיות שונות ולבצע מחקר ופיתוח בנושאים חדשים ומבטיחים בתחום המחקר החקלאי על כל ענפיו.

מנהל מחקר חקלאי -
עילות לשנת pdf.2021

מנהל המחקר החקלאי – דו"ח פעילות לשנת 2021

מפת מחוזות המשרד

[אתרי המחוזות](#)
[מפת מחוזות דיגיטלית](#)

מחוז גליל גולן

[אתר המחוז בקישור כאן](#)

[בעלי תפקידים](#)

כתובת: קריית שמונה, מתחם מועצה אזורית גליל עליון 10200

דואר: מתחם מועצה אזורית גליל עליון 10200

טלפון: 04-6816100

פקס: 04-6902597

דוא"ל: moranp@moag.gov.il

אודות היחידה

רקע: מחוז גליל גולן חולש על שטח גיאוגרפי המשתרע במזרח-מהחרמון ועד מבוא חמה, במערב מראש הנקרה ועד קיבוץ אפק ובדרום עד לצפון בקעת נטופה

- שרותי המשרד מסופקים לכ- 350,000 תושבים בכ- 243 ישובים ב-7 מועצות אזוריות: גולן, גליל עליון, מבואות חרמון, מרום גליל, מעלה יוסף, מטה אשר ומשגב. מושבות בתחום המחוז: מטולה, יסוד המעלה וראש פינה ו-35 ישובי מיעוטים.
- יישום מדיניות משרד החקלאות במחוז, בהתאם לעקרונות שנקבעו ע"י הנהלת המשרד:
- טיפול בגורמי ייצור כגון: מים וקרקע, הרחבת יישובים בתחומי החקלאות.
- סיוע במסגרת החוק לעידוד השקעות הון בחקלאות.
- סיוע במסגרת פיתוח הכפר לתוכניות אב ומתאר, שיקום תשתיות בישוב הוותיק, עוגנים, קורסים.
- מיזמים תיירותיים, חקלאיים.
- עובדים זרים.

מחוז העמקים

אתר המחוז בקישור כאן

תחום המחוז מצפון הכנרת עד צפון ים המלח ומהירדן עד שפלת החוף, וכן עד מפרץ חיפה. פריסה במבנה המחוז בגלובע וב- 4 שלוחות בתחום המחוז: בקעת הירדן, עמק הירדן, זבולון ואריאל.

טיפול ב- 79 קיבוצים, 69 מושבים, 3 מושבות, 5 בתי ספר חקלאיים ו- 23 כפרי מיעוטים. בתחום המחוז 13 מועצות אזוריות וכ- 30 מועצות מקומיות.

ענפי חקלאות עיקריים

• תמרים	80%	מהיצור הארצי.
• דגים	80%	" "
• שקדים	60%	" "
• צאן לחלב	60%	" "
• מנגו	56%	" "
• פיטום עגלים	52%	" "
• תבלינים ירוקים	50%	" "
• ענבי מאכל לייצוא	50%	" "
• זיתים	45%	" "
• בננות	30%	" "
• רפת חלב	40%	" "
• בשר תרנגולי הודו	15%	" "
• לול פיטום לבשר	10%	" "

השימוש במים

צריכה כוללת בתחומי המחוז כ- 280 מלמ"ק, מהם כ- 70% מושבים ומליחים.

1. שנת 2021 הייתה שנה ממוצעת מבחינת גשם וכמות המשקעים הייתה סבירה לממוצע הרב שנה. לאור זאת

הוחלט שלא לבצע שינויים בהקצאות המים השפירים במערכת הארצית.

בתחילת השנה בוצעה הגדלה אוטומטית לצרכנים בדומה לזו שניתנה בשנת 2020.

ובנוסף, ולאור זאת שהאזור המשיך להתפתח חקלאית ע"י נטיעות חדשות, הוגשו בקשות למחוז לתוספות שאושרו ע"י

המשרד. בסה"כ אושרו במחוז העמקים הגדולות בכ- מיליון קוב למטרה זו.

באופן כללי, מרבית המים השפירים במחוז אינם במערכת הארצית לכן הצריכה הכוללת במים שפירים איננה

מושפעת באופן ניכר מהשינויים בכמות המשקעים.

במי הקולחין לא היה כל שינוי בהקצאות המים בתחילת השנה באופן יחסי לשנת 2020. לאור כך שרוב מי הקולחין

מנוהלים ע"י האגודות האזוריות אשר ניתנה להם סמכות להעביר בין צרכנים, לא הוגשו בקשות מיוחדות לטיפול

המחוז. הבקשות מוגשות באופן מרוכז למחוז ולאחר אישור המשרד רשות המים מבצעת את ההעברות. הצריכה בפועל.

2. בחלק מהאזורים ובמיוחד באזור יזרעאל, מגידו, גליל תחתון וזבולון השימוש בקולחים מגיע לכ- 80% מהצריכה לחקלאות, כמו כן באזור בקעת הירדן ומגילות כל התמרים מושקים במי-קולחין.
3. 200 מיליון קוב מים שפירים לחקלאות (כולל בארות וקידוחים).
- 54 מיליון קוב מי קולחין (ללא ביוב ערי העמק).
- 26 מיליון קוב מים אחרים (מליחים, ביוב ערי העמק).
4. בשנת 2021 המשיכה מגמת פריחת החקלאות הפרטית. מיזמים לפעילות חקלאית צמחית בקרקע פרטית, לא מושקית, קיבלו הקצאות מים חקלאיות, ושטחי הבעל הפכו למושקים.
5. כיום שתי הבעיות העיקריות במחוז:
 - מחירי המים השפירים שעל אף שירדו בכולל אך עדין מחירים גבוה להרבה גידולים ואספקת המים האחרים.
 - תגבור אספקת מי קולחין לאזורים חדשים.

נושאים בטיפול מיוחד מעבר לפעילות השוטפת

כיסוי רשת מטעי אבוקדו בעמק הירדן, כיסוי רשת מטעי בננות בעמק הירדן, כיסוי רשת על הכרמים בבקעת הירדן, כסוי רשת למטעים ליצוא, טיפול בפיתוח גידולים ונושאים חדשים. פיתוח טכנולוגיות חדשות במטעים – חיפוי תעלות טוף ומיכון לקטיף, פיתוח גידול תבלינים ירוקים ליצוא, שימוש בקולחים, טיפול בפיתוח החקלאות במגזר המיעוטים, סיוע לאזור הכפרי בנושאים הקשורים לפיתוח הכפר, פיתוח חקלאות תיירותית. העמקת בריכות הדגים (מאגרים), בניית חממות מעל בריכות הדגים לשמירת חורף. ריכוז והפעלת הדברה משולבת בענף הפלפל ליצוא, המביי"ע - התארגנות אזורית להדברה משולבת בין ענפית וכן פיתוח מערכת תומכת החלטה (אפונה).

תשתיות לנקלטים חדשים ביו"ש.

שינוי פרוגרמות לישובים: בשנה זו המחוז לא פעל כלל בוועדת פרוגרמות עקב ביטול כל האפשרויות להגדלת משבצת. הוסכם על מתווה חדש של עיבוד יעיל אך עד כה אף משק לא קודם במסלול זה.

תא שימור קרקע ניקוז ומים

מחוז העמקים כולל שטחים נרחבים בעיבוד אינטנסיבי, בשיפועים שונים, כולל נופי עמק והר במדרונות תלולים במגוון פרקטיקות חקלאיות מעיבודי גד"ש אינטנסיבי ועד חקלאות הר מסורתית. נוסף על סיכוני סחיפה משמעותיים בשטחים משופעים הנתונים לכמות גשם שנתית של עד 650 מ"מ ממוצע רב שנתי, קיימים שטחים רבים בעלי בעיית המלחה וניקוז לקוי בשל מאפייני הקרקעות, איכות מי השקיה ומפלסי מי תהום גבוהים. במרחב המחוז ידועה תופעת סחף קרקע משמעותית עד כדי חשיפת סלעי תשתית במספר אזורים.

רשויות ניקוז ונחלים - בשנת 2021 המשיך חיזוק קשרי העבודה עם רשויות הניקוז והגורמים האזוריים בתחום המחוז, כולל שותפות בוועדות היגוי שונות בנושא ממשק חקלאות ונחל. בשטח המחוז פועלות חמש רשויות ניקוז ונחלים:

1. ירדן דרומי, 2. קישון, 3. כנרת, 4. גליל מערבי, 5. כרמל. נוסף על שטחי רשויות ניקוז אלו, נכלל במחוז שטח נוסף ברשות המנהל האזרחי.

עיקר הפעולות שנעשו מול רשויות הניקוז כוללות מיקוד מאמצים לחיזוק שיתוף הפעולה בתחום שימור הקרקע והניקוז בצוותי עבודה שונים ובנציגות במליאות רשויות ניקוז ונחלים קישון וירדן דרומי, חיזוק שיתוף הפעולה בוועדות תכנון ובנייה, בתחום תקציב הניקוז לנחלים ולפעילות אגנית, ליווי מקצועי בוועדות היגוי, בגיבוש תוכניות ובביצוע ועוד.

פינוי מוקשים – הגדלת שטח הקרקע החקלאית

באזור "ארץ – המנזרים" בסמוך לאתר הטבילה משתרע שטח עצום של למעלה מ- 20,000 דונם קרקע ראויה לחקלאות אך הכניסה כעת אסורה בשל רצועת מיקוש בסמוך לגדר הביטחון – כיום גדר זו אין לה כל משמעות- מרחקה מהירדן רב יחסית – יחידת פינוי המוקשים פינתה אזור נרחב בארץ המנזרים כדי לאפשר לכל הכנסיות לחזור למבנים שבבעלותם, כמון כן פונתה רצועת מיקוש בסמוך לגדר הביטחון, יש צורך בתקציב נוסף בכדי להרחיב את פינוי רצועת מיקוש זו ואז משני צדי הכביש לאתר הטבילה נפתח שטח חקלאי גדול ביותר למעלה מ- 10,000 דונם קרקע חקלאית ראויה לנטיעות עבור מועצה אזורית מגילות ואותו סדר גודל של קרקע עבור מועצה אזורית ערבות הירדן. זוהי משימה חשובה ביותר שתאפשר להגדיל את שטחי הגידול ותאפשר להגדיל שטח המשבצת החקלאית.

השקעות שימור קרקע (תמיכות) - בשנת 2021 המשיכו המאמצים הממוקדים לקידום שימור הקרקע באמצעות תמיכות הניתנות באמצעות תקציב אגף שימור קרקע וניקוז, המעודדות פעולות הנדסיות ואגרו-טכניות שמטרתן שימור קרקע. על אף השנה המורכבת, בצל מגיפת הקורונה והסגרים, וחוסר הוודאות התקציבית, במסלולי ההשקעה השונים הוגשו 95 בקשות, המהווה עלייה של 28% בכמות הבקשות ביחס לשנה הקודמת. מהן אושרו לתמיכה 78 תוכניות: 62 תוכניות בשלב א', ו- 16 תוכניות בשלב ב' (סה"כ 82% מהתוכניות שהוגשו) בתקציב כולל של כ-9.76 מלש"ח (במונחי מענק), המהווה 48.7% מהתקציב הארצי. בנוסף לכך נבחר רון דורסיני מגד"ש מולדת חקלאי מוביל בחקלאות משמרת, והוענק לו פרס במסגרת נוהל תמיכה ייעודי לנושא, בטקס שנערך ביום הקרקע העולמי.

להלן התפלגות התוכניות שאושרו במסלולי התמיכה של שימור הקרקע:

מסלול	מס' בקשות מאושרות
פעולות ואמצעים לשימור קרקע	34 (שלב א'), 16 (שלב ב')
תחזוקת מערכות שימור קרקע	9
עיבוד משמר	7
כלי מיכון	5
תכנון כולל וסקרים	7
סה"כ	78
	+ 1 חקלאי מוביל

בשנה זו המשיך הפיתוח המקצועי של עובדי התא באמצעות תכנון תכניות שימור קרקע, סקרי קרקע, ליווי ביצוע וסיוע מקצועי למשקים ולרשויות הניקוז בהיבטים פיזיים ואגרו-טכניים.

עיבוד משמר – נמשך המאמץ להטמעת שיטות עיבוד משמר, כולל ליווי המשקים הפועלים בתחום, והמקבלים תמיכה ייעודית לנושא בגידולי שדה ובמטעים.

ליווי מחקרים לגיבוש כלים מקצועיים בתחום שימור קרקע וניקוז, וקידום ציבורי של הנושא, מטעם אגף שימור קרקע וניקוז ומחוז העמקים.

המיזמים העיקריים שלוו ב-2021:

1. **משק מודל לחקלאות בת-קיימא בנווה יער** - לבחינה, הדגמה והטמעה של עקרונות חקלאות מקיימת ומשמרת, בשטחי גז"ש, מטעי שקדים.

2. **נחל נהלל** – ליווי הדגמה ומחקר של ניהול נחל בסביבה חקלאית, במסגרת משק המודל לחקלאות בת קיימא.

3. **הפרויקט הלאומי לשיקום אגן נחל ציפורי** – שותפות אזורית של ניהול אגני, בהובלת רשות ניקוז ונחלים קישון ובמיומן יד הנדיב.

4. **בחינת רמות שונות של ממשקי עיבוד משמר בגז"ש** (בשיתוף מרכז חקלאי העמק) - על מנת לבחון ולכמת השפעה של ממשקי עיבוד על פגעי הגנת הצומח ועל יעילות כלכלית של ממשק הגידול. הסתיים השנה לאחר 9 שנות מחקר. בשלוש השנים האחרונות תוקצב ב-70,000 ₪ לשנה ע"י האגף לשימור קרקע.

5. **מערך ניטור מליחות ומפלסי מי תהום בדגש בעמק יזרעאל** (בשיתוף התחנה לחקר הסחף) - לגיבוש מסד נתונים ושיפור ההבנה של השפעות ניקוז תת-קרקעי במרחב. בנוסף לכך נוטרו בארות תצפית נוספות במרחב המחוז.

6. **סקר טופו-אקלימי יזום נרחב** (בשיתוף מרק פרל, אגף שימור קרקע וניקוז) של מרחב עמק בית שאן, ונוסף לו סקר באזור עמק הירדן בבקעת כינרות (במקביל לסקרים פרטניים למשקים), לשיפור הערכת סיכוני קרה עבור המלצות לייעוד קרקעות.

7. **מחקר לבחינת יעילות מתקני שימור קרקע באגן נחל יבנאל** – המחקר, ממומן ע"י המדען הראשי של משרד החקלאות, נעשה בשיתוף חוקרים מאוניברסיטת חיפה, המרכז הבין תחומי בהרצליה, מכון שמיר בקצרין ורשות ניקוז ונחלים כנרת. אנו מסיימים שנה שניה למחקר.

8. **חוזה חקלאית בית שאן** – קידום חקר לימודי, באמצעות הקמת תחנה מטאורולוגית חינוכית בחווה, ליווי והדרכה בנושאי אגרו-מטאורולוגיה, שימור קרקע וניקוז.

9. **שימוש בשטחי קק"ל לניהול נגר במרחב חקלאי** – מחקר הממומן ע"י המדען הראשי של קק"ל בו ניתן דגש על הפוטנציאל של שימוש בשטחי קק"ל לצורך ניהול נגר כתפיסה אגנית.

הדרכה – נערכו פעולות הדרכה שוטפות מול חקלאים ובעלי עניין בסיורים, קורסים וימי עיון. כחלק מפעולות ההדרכה נערך באפריל 2021 יום סיור והדגמת כלי מיכון וחקלאות משמרת לחקלאים במשק המודל בנווה יער. בנוסף לכך בדצמבר 2021 צוין יום הקרקע העולמי באירוע חגיגי רב משתתפים בנווה יער, ביום עיון וסיור שהוקדשו לנושא עצירת המלחת קרקעות והגברת יצרנות. במסגרת יום זה הוענק פרס חקלאי מוביל בחקלאות משמרת לרון דורסיני ממושב מולדת. כמו כן ניתנו במהלך השנה מספר הרצאות בנושא שימור קרקע, ניקוז והכנת שטח לנטיעה.

נוסף על פעולות ייחודיות אלו טופלו בקשות וניתנו חוות דעת במסגרת הסכם המים, מיכון, הכשרת קרקע, תכניות והיתרי בנייה מול וועדות התכנון, בדגש על מתן פתרונות ניקוז לשטחים מבונים, למניעת נזקים לשטחים חקלאיים, ומניעת נזקי המלחה בעקבות ניקוז לקוי ושימוש באיכויות מים לא מתאימות.

מרעה:

- מרעה- המחוז מטפל בכ- 80 בעלי עדרים במרעה (בקר וצאן) בעלי חוזה מרעה מול רשות מקרקעי ישראל, הרועים בכ- 320 אלף דונם.

- בתחומי המחוז 2 רשויות מרעה (גליל תחתון ומגידו) המבצע פרויקטים במרעה (גידור, מכלאות ניידות, ריסוס מינים לא אכילים, מנעים ומעברי אדם) בסכום כולל של 1.5 מיליון ₪.
- רעיית שלפים בשטחי משבצת- המחוז טיפל ב-18 בקשות למתן היתר לרעייה בשלפים לאחר הקציר. רעייה זו נותנת מענה לעדרים למשך כחמישה חודשים ע"י ניצול נוסף של קרקעות לאחר עיבוד.
- החכרת קרקע עונתית לעיבוד - המחוז טיפל השנה ב-23 בקשות חדשות להחכרת שטחים לעיבוד וב-120 בקשות לחידוש חוזה בשטחים זמניים (עד 3 שנים) הנידונים בוועדת השכרות של רמ"י.
- החכרת קרקע למרעה- המחוז טיפל השנה ב-7 בקשות חדשות להחכרת שטחים למרעה וב-40 בקשות לחידוש חוזה מרעה (עד 3 שנים) הנידונים בוועדת השכרות של רמ"י.
- חוק ההתיישבות החקלאית- בקשות למתן היתר חריג לשותפויות והפעלת משקים ע"י אגש"ח. המחוז טיפל בכ-20 בקשות.

בדיקת ומתן אישורים להתקנת מערכות סולריות ע"ג גגות ובשטח החקלאי

פעילות זו אשר הופסקה לחלוטין בשנת 2015 וכך גם בשנת 2016 לא ניתנו אישורים להקמת מערכות אלו ע"ג חממות, המחוז מאפשר התקנת מערכות סולריות במאגרי מים עד 30% יחד עם בדיקה והשפעת המערכת על גידול הדגים. בשנה זו משקים רבים ביותר הגישו תכניות להקמת שדות פוטו וולטאים על גבי קרקע חקלאית, זוהי מגמת הכסף – רק כסף ולא חשובה כלל הקרקע שצריכה לספק המזון לעתיד.

בדיקת ומתן אישורים למערכות ניצול אנרגית הרוח

המחוז אישר הקמת 3 חוות רוח : בגלבע, ברמת סירין, ובאזור עין חרוד.

פינוי מוקשים – הגדלת שטח הקרקע החקלאית

באזור "ארץ – המנזרים" בסמוך לאתר הטבילה משתרע שטח עצום של למעלה מ- 20,000 דונם קרקע ראויה לחקלאות אך הכניסה כעת אסורה בשל רצועת מיקוש בסמוך לגדר הביטחון – כיום גדר זו אין לה כל משמעות- מרחקה מהירדן רב יחסית – יחידת פינוי המוקשים פינתה אזור נרחב בארץ המנזרים כדי לאפשר לכל הכנסיות לחזור למבנים שבבעלותם, כמין כן פונתה רצועת מיקוש בסמוך לגדר הביטחון, יש צורך בתקציב נוסף בכדי להרחיב את פינוי רצועת מיקוש זו ואז משני צדי הכביש לאתר הטבילה נפתח שטח חקלאי גדול ביותר למעלה מ- 10,000 דונם קרקע חקלאית ראויה לנטיעות עבור מועצה אזורית מגילות ואותו סדר גודל של קרקע עבור מועצה אזורית ערבות הירדן. זוהי משימה חשובה ביותר שתאפשר להגדיל את שטחי הגידול ותאפשר להגדיל שטח המשבצת החקלאית.

הדרכה :

נושאים חקלאיים שפותחו במחוז ע"י צוות ההדרכה - 2020 :

מטעים

שקד - כנות חדשות ומיכון הקטיפה.

זית לשמן – העלאת היבול, בקרת איכות.

בננות – שיפור יעילות ההשקיה מתחת לרשתות שונות ע"י נתוני התאדות (פנמן). סוגי רשתות שונים לחסכון במים ולהגנה מפני קרה, בחינת חיסכון במים ע"י צמצום מנת ההדחה כאשר איכות המים טובה. פיתוח פרוטוקול להתמודדות עם מחלת פנמה המתפשטת.

תאנים – בחינת זנים חדשים, התמודדות עם בעיות הגנת הצומח לאחר הרביזה (איסור השימוש) בתכשירים.

תמרים – בדיקת זנים חדשים, שהם תוצר של השבחה, הרחבת שטחים בבקעת הירדן, הדברת חדקונית הדקל האדומה, שינוי בהשקיית תמרים – שימוש במקדמי השקיה מדויקים, לימוד התמודדות עם פטריית האספרגילוס.

הדרים – פיתוח זנים חדשים והחדרתם, פתרון בעיות הגנת הצומח (הדברת כנימה קמחית בהדרים).

מנגו – השבחה ומציאת זנים חדשים במטרה לשפר את הרווחיות והפחתת הסירוגיות, פתוח ממשקי גיזום השקיה ודישון, כנות חדשות ומחקר בסיסי ויישומי של ממשק הדברה ידידותית. שיפור יישומים בגישות להדברת מחלת הקמחון ועיוות התפרחות. היקפי הנטיעות גדלים.

ליצי – שיפור איכות הפרי שמגיע לשוק המקומי ללא איוד. ביסוס הזן החדש הונג לונג. היקפי הנטיעות גדלים.

אבוקדו – המשך פיתוח תכנית ההשבחה של זנים, ניטור חיפושית האמברוזיה, יישום הפעילות המניעתית להתפשטות מחלת הבוטריוספריה. היקפי הנטיעות גדלים.

הערה: ההדרכה בגידולים מנגו, ליצי ואבוקדו ניתנת ע"י המדריך שי צעדי, שסיים הכשרתו אך הוא אינו מדריך המחוז שלנו.

כרם – העשרת הזנים בשטח פתוח ובמבנים (מתבצע גם באזורים גיאוגרפיים אחרים כמו גב ההר בבקעת הירדן, הרחבת השימוש במלכודות לפתרון בעיית זבוב הפרות וזבוב התסיסה, החדרת חומרי הדברה חדשים למניעת מחלות ומזיקים. ניסויים בתאורת לד לעידוד פוריות וצבירת סוכר לבציר מוקדם יותר וכן השפעה לקבלת הצבע האדום בפרי. לימוד דרישות הצמח לדישון באשלגן.

פרדס – ייעול השימוש במים ודשן, הכנסת זנים חדשים וכנות חדשות מטיפוח מקומי ומייבוא, העלאת איכות הפרי (גודל והפחתת פגמים), התמודדות עם מזיקים חדשים וישנים, בדיקת תכשירי הדברה בעקבות הרוויזיה ובדיקת תכשירים לשיפור איכות הפרי.

הנדסת הצומח: הדרכה ותמיכה בתחום גינון ונוי בערים, מושבים, כפרים וקיבוצים. שיפור מצב הגינון וטיפוחו. הדרכה בבחירת צמחיה מתאימה, תכנון גנים, מעבר לגנים חסכוניים במים ובניית גן בר קיימא, טיפול במחלות ומזיקים בנוי בישראל. ארגון וביצוע קורסים וימי עיון לגננים בארץ. שיתוף פעולה עם גופים חיצוניים וגופים ממשלתיים לתמיכת מחקרים וחומר מקצועי לשיפור והתחדשות הגן בישראל. קיום ימי עיון וקורסים במחוז בנושאי גיזום עצים וניהול סיכונים בעצים.

תבלינים, ירקות בבתי צמיחה וירקות שוק, פלחה וגד"ש

תבלינים - מיכון הקטיף, שיפור חיי מדף, פתרון לבעיות הגנת הצומח (תריפס בעירית, כשותית בבזיל, התמודדות עם כנימת עש טבק שפיתחה עמידות לתכשירים), התמודדות עם הדרישות ל"אפס נגיעות בתוצרת לייצוא", רישוי תכשירים לגידולים זעירים, ורישוי תכשירים חדשים לאחר הרוויזיה, שימוש בדשנים אורגניים נזולים לדישון וטיפול במחלות קרקע, ייעול הדישון לצמחי תבלין במצע מנותק ובקרקע.

גידולי עלים וכרוביים – התמודדות עם הדברת התריפסים למניעת בעיות איכות, איתור זנים חדשים עם פוטנציאל גבוה לעונות השונות, פתרון בעיות אכסון של כרוב וסלק.

בצל – הדברת ריזוגליפוס, התמודדות עם בעיית הלבנת הקש, שיפור איכות הבצל המגיע לשווקים באמצעות מבחני זנים ואיתור זנים מקדימים.

דלועיים – התמודדות עם ווירוסים אלימים (cgmmv, sqvyv) הגורמים לאובדן יבול, מבחני זנים לשיפור היבול ואיכותו, שינויים באגרנטיקה לשיפור האיכות, להרחבת העונה והגדלת הרווחיות (קישואים בהדליה בבתי צמיחה), התמודדות עם בעיות אחסון של דלעות ומעבר פתוגנים בזרעים.

עגבניות בבתי צמיחה – לימוד הרחבת עונת גידול הירקות בבתי רשת (עונת הקיץ), בחינת זנים חדשים לשיפור האיכות והגדלת הרווחיות (החדרת הזו "טוריי"), שימוש במצעים מנותקים חלופיים (קוקוס) בתוספת חומר אורגני כחלופה לגידול במצע טוף במטרה לחסוך בשימוש במים ודשן ולהתמודד עם בעיות פיטוסניטריות (חיטוי קרקע), הגדלת מגוון האפשרויות לגידולים קיימים, ממשקי גידול למחזורי גידול קצרים.

פלפל – התמודדות עם נמטודת העפצים בעזרת זנים עמידים, שיפור האיכות של הפלפל האביבי (מועדי שתילה), שיפור הרווחיות ע"י חסכון בימי עבודה (הדליה קבועה וגידול אינטנסיבי בערוגות קבועות), שיפור האיכות ע"י מבחני זנים, הטמעת ההדברה המשולבת, התמודדות עם בעיות הגנת הצומח באמצעים ידידותיים (למשל, טיפולי סידן בריסוס להתמודדות עם מחלת הבוטריטיס).

חצילים – הגדלת הרווחיות ע"י הרחבת העונה (שיפור איכות החציל בעונה החמה), שיפור גידול החצילים למאפיינים הנחוצים לגידול לתעשייה, העדפת זנים בעלי סוכר וחומר יבש גבוה (לתעשייה), מציאת חלופות לזנים קיימים ע"י ביצוע מבחני זנים באזורים השונים, התמודדות עם בעיית הווירוסים בחציל ע"י אגרוטכניקה חדשה (כיסוי ברשתות אגריל).

עגבניות לתעשייה – התמודדות עם בעיית העלקת (איום ממשי על הגידול), שמירה על אויבים טבעיים בעזרת הפחתת השימוש בתכשירי הדברה לא ידידותיים, בחינת הדישון באשלגן על שיפור האיכות, מבחני זנים עשירים בצבע ובליקופן, בחינת התמודדות עם מחלת הכמשון בעזרת קנון.

גד"ש

חיטה - בחינת זני חיטה חדשים בעלי איכות לגרורים ולמספוא.

תירס למספוא - בחינת זנים חדשים לאיתור זנים עם יבול גבוה ואיכות טובה להאבסה.

תירס – התמודדות עם מזיקים פולשים חדשים (עש הפרוגיפרדה) ומזיקים שמתגברים (אקריות).

חמניות – בחינת זני חמניות חדשים תואמי "הזן הסיני" המבוקש בשווקים וזנים בעלי עמידות לקוטלי עשבים ולצמח הטפיל עלקת.

חמצה - בחינת זנים עתירי יבול העמידים למחלת הקרקע פוזריום, התמודדות עם מחלת העלים כשותית, הפוגעת ביבול ולעיתים קשת הדברה.

אבטיח לפיצוח - בחינת זנים חדשים לאיתור זנים בעלי יבול גבוה וגרעינים ללא תופעת "גרודים" על הקליפה.

עשבים רעים - הדברה אזורית של העשב הטפיל כשות השדה. התמודדות עם עשבים רעים, מינים פולשים קשי הדברה כמו, סולנוס המקור וחפורית עמידה.

גידולים חדשים - בחינת דגנים חדשים (חיטפון, טף, קינואה) למספוא ובחינת קינואה כגידול חדש למספוא ולמאכל אדם. במסגרת זו נערכים ניסויים ביצירת ממשק גידול, הכוללים: השקיה, זריעה ועומדים, הדברת עשבים ועוד.

שימור קרקע וחקלאות מקיימת: בחינת גידולי שירות וניסויים בחקלאות מדייקת במסגרת משק המודל לחקלאות ברת קיימא בנווה יער, בהובלת מכון וולקני, בשיתוף חוקרים ומדריכים.

בעלי חיים

חקלאות מים – ליווי יישום רפורמה סביבתית בענף המדגה (ניתוק חוות הגידול מהסביבה), ניטור מערכות פוטו וולטאיות בבריכות דגים ואפיון קריטריונים טכנולוגיים וממשקיים הנדרשים לקיום "דו שימוש" בבריכות הדגים. פיתוח פתרון להרחקת ציפורים מאזורי ההאכלה בבריכות הדגים, סיכומים כלכליים מקצועיים לענף המדגה, ימי עיון וסמינרים חודשיים בנושאים מיקצועיים, קידום פיילוט לכלי פסדי דגים והפיכתם לביגוז בשטחי בריכות הדגים, קידום פתרונות טכנולוגיים לניטור רציף של דגים מתחת לפני המים, קידום ייצור דגיגי בורי מביתנים והטמעתם במשקי המדגה כחלופה לדגיגי בר.

רפת – הגדלת הרווחיות ברפת, צינון פרות, טיפול בזבל ושפכים, קורס ניהול רפת, קורס יסודות גידול בקר לחלב, קורס פוריות, תחשיבי כדאיות להשקעות ברפת, סיכומים כלכליים ברפתות השיתופיות והמשפחתיות, תכניות ייצור שנתיות.

לול – אוורור לולים וחסכון באנרגיה, מערכות אוורור מבוקרות וסגירת לולי הודים לאוורור אורך, טיפול במערכות שתיה בלולים, ניקוי וחיטוי בין מדגרים, שיפור הרווחיות בגידול הודים, ימי עיון, הגברת המודעות לנושא בטיחות מזון בשלב גידול העופות כאחד מהשלבים החשובים בשרשרת ייצור המזון.

צאן – שיפור הרווחיות (התמודדות עם מחלות, שיפור ההזנה, הגדלת הפריון, שיפור מבנה הדיר).

ענפי שרות

שרות שדה – לימוד השימוש באיכויות השונות של המים שבמחוז כגון, מים מליחים, מים מושבים ובמים מותפלים בגידולים שונים, ייעול הדישון ושימוש מושכל בדשנים בגידולים השונים, הגדלה בשטחי הידרופוניקה הכוללים מערכות NFT (תעלות) ובריכות, ייעול ההשקיה בגידולי מטע ע"י הרחבת השימוש באמצעי בקרת השקיה כגון מערכות טנסיומטרים ובקרה צמחית אוטומטיות.. ייעוץ בחממות לגידול בהידרופוניקה באמבטיות על גבי הקרקע או שולחנות

וכן מערכות NFT. ביצוע סקרי קרקע לאיתור שטחים לנטיעות והתאמת חלקות לגידול מנגו בתעלות או בורות טוף. כתיבה והפצה של דפוני הדרכה והמלצות למגדלים.

הגנת הצומח – התמודדות עם פגעים חדשים ועם הרביזיה בתכשירים, עידוד פעילות ההדברה והפיקוח האזורי ("מבי"ע"), המשך התמודדות עם נמטודת העפצים בפלפל וירקות אחרים, פיתוח ממשק להתמודדות עם תריפס הפרחים בירקות במבנים חסויים ובשטח פתוח, התמודדות עם בעיית עש הדבלים באחסון שום ובעיית הנמטודות בשום.

מיכון וטכנולוגיה – פיתוח והטמעת השימוש באתר לניתוח צילומי לוויין ללא עלות, קידום והחדרת השימוש בחקלאות מדייקת, פיתוח מיכון חוסך כוח אדם בירקות ומטעים.

כלכלת הייצור – הגברת המודעות לניהול משק, לרישום, להתייעלות ושימוש בתחשיבים כלכליים לשיפור מערכת קבלת ההחלטות. ההדרכה בכלכלה כוללת: הכנת תחשיבים חדשים ועדכון תחשיבים קיימים, התאמה אישית לנתוני משקים בתחשיבים, בדיקת כדאיות לקניית כלים חקלאיים חדשים, ביצוע ניתוח משק, בדיקות כלכליות להחלפת סוג גידול, הרחבה או צמצום היקף הגידול, הדרכה קבוצתית וקיום סדנאות בכלכלה לחקלאים, מתן ייעוץ כלכלי על סמך תחשיבים בבחינת הכניסה לענף מסוים, בדיקת כדאיות לגידולים חדשים, מיכון חדש ושיטות גידול חדשות בענפים השונים, במסגרת הבקשות המוגשות לוועדה לגידולים חדשים, מתן חוות דעת מקצועית לוועדה, השתתפות בפגישות הוועדה והצגת הבדיקה הכלכלית בדיון.

כוח אדם בהדרכה:

בשנים האחרונות צומצם כוח האדם בהדרכה (פרישה לגמלאות ופרישה מוקדמת). כתוצאה מהמחסור במדריכים ננקטו מספר פעולות כמו ניווד מדריכים (ניהול מרכזי), שימוש במדריכים הממומנים ע"י מועצת הצמחים (אורי אדלר, יואל רובין), הפעלת הדרכה פרטית בניהול המשרד (מיקור חוץ), הגברת ההדרכה הקבוצתית (קורסים, ימי עיון, השתלמויות, דפונים), קליטת מדריכים צעירים וחדשים (מדריך להודים ועופות - שאדי באליק, מדריך להדרים - עמירם לוי שקד, מדריכה לדגים- עיינה בנט, מדריך לזית ושקד - ניזאר עבד אל האדי, מדריך לבנות - אורטל ברחשיאן, מדריך לגידול והגנת הצומח בתמר - שי דניאל).

במחוז חסרה הדרכה קבועה בפרחים (אנחנו נעזרים במדריך ממחוז אחר - יחיאל שטיינמץ). הדרכה בנושא שרות שדה בבקעת הירדן ניתנת ע"י אפרים צפילביץ, שממומן ע"י מועצה אזורית בקעת הירדן. לאחרונה הועבר למחוזנו מדריך שרות שדה מאזור הצפון, שאדי סירחאן.

יש לציין, שבשנת הקורונה (2020-2021), מערך ההדרכה המשיך את פעולותיו והתמקד רבות בהעברת ידע בעזרת הרצאות בזום. כמו כן, בהנחייתו של מנהל שה"מ הנבחר, חגי שניר, מתבצע תהליך עיצוב מחדש של הארגון. בהצלחה!

פיתוח כפרי המיעוטים במחוז:

תכנית הפיתוח בכפרי המיעוטים במחוז התרכזה בפרויקטים הבאים:

תכנון וביצוע הוצאה מרוכזת של דירים ומפסמות אל מחוץ לכפר – לאחר שהוצאת עדרים לשטחי קק"ל ורמ"י נכשל המשכנו גם ב-2021 לנסות ולאתר אזורים על קרקע פרטית אשר כוללת בתוכה כמה שיותר בעלויות ונותנת מענה לכמה שיותר חקלאים פעילים.

הוצאת דירים של חקלאים לשטחם הפרטי – זהו הליך מהיר יחסית מכיוון שאין צורך בתיאום עם גופים רבים. המחוז הולך לקדם זאת ועד עתה כבר בוצעו מספר מיזמים במימון המשרד - היישובים בהם סייענו במימון פרויקטים כאלה: איכסאל, טייבה, נעורה, סנדלה, סולם, כפר כמא, מוקיבלה, זרזיר ובויעינה נג'ידאת. בשנים האחרונות לצערנו המשרד לא תקצב סעיף זה ומקווים ב-2020 המשרד יקצה משאבים ונצליח לעזור לעוד חקלאים לצאת אל מחוץ ליישוב. האזור האחרון שהצלחנו לאשר על קרקע פרטית בשיתוף המועצה במקומית הינו באכסאל וזאת בעקבות פנייתם של מספר חקלאים (קיימים ויזמים חדשים) אשר ביקשו לגדל צאן באזור הנ"ל.

תקצוב (80%) הצבת בורות לפסדים באזורים שיש בהם ריכוז מבנים חקלאיים ובע"ח, זאת על מנת לתת מענה לבעיית זיהום השדות/ואדיות ע"י זריקת פגרים בשטחים הפתוחים. עד כה בתחום המחוז בוצעו בורות אלו ב- 2 אתרים: באיכסאל ובמנשיית זבדה.

מיפוי:

חקלאים אשר ביקשו עובדים זרים לאחר סגירת המערכת להגשות, נתבקשו להגיש רשימת שטחי גידול (גושחלקה, היקף וסוג גידול) למיפוי כחלק מהרצון למפות את כל השטחים החקלאיים במגזר בכלל וכהכנה מראש ליום בו תפתח מערכת עובדים זרים להגשות.

פיתוח הכפר 2021

בנובמבר 2020 פורסם נוהלי התמיכה בתחום פיתוח הכפר לשנת 2020. הנוהל התפרסם והיה פרק זמן מאוד קצר להגשה ולהתארגנות לפני ועדת התמיכות, כאשר המטרה הייתה לנסות לנצל תקציב אם יאושר. פורסמו 4 נוהלים. נוהל חטיבת פיתוח אפשר הגשת מוקדי משיכה תיירותיים ופיתוח כלכלי. המחוז הגיש 27 בקשות. נוהל חטיבת תכנון אפשר הגשת תכניות אזוריות בנושאי תעסוקה ותיירות כפרית וחקלאית – המחוז הגיש 2 בקשות. נוהל פסטיבלים וקידום מכירות – המחוז הגיש כ- 12 בקשות. נוהל חדש – תמיכה במרכזי חדשנות – המחוז הגיש 4 בקשות. בשנת 2021 עם קבלת התקציב קיבלנו התחייבויות.

בנוהל חטיבת פיתוח אושרו 11 בקשות בהשקעה כוללת של 13.7 מיליון ומענק של 3.7 מיליון ₪. בנוהל תכנון אושרו 2 הבקשות בהשקעה של כ-0.5 מיליון ומענק של 0.4 מיליון ₪. מרכזי חדשנות אושרו 3 בקשות בהשקעה של 6.3 מיליון (על פי התכנית שהוגשה, יש לשער שיקטינו את ההשקעה), ומענק של 0.6 מיליון ₪.

אושרו 12 פסטיבלים בעלות של 1.4 מיליון ומענק 0.56.

אושרו 4 בקשות של מרכזי מבקרים בהשקעה של 1.1 מיליון ומענק 0.4 מיליון. סה"כ אושרו בקשות בהשקעה של 23.1 מיליון ומענק בסדר גודל של כ- 5.7 מיליון. המחוז מתחיל לטפל בשלב הביצוע.

צוות המחוז טיפל לאורך השנה באישורי יציאה לביצוע ובדו"חות ביצוע לפרויקטים שאושרו בשנה זו ובשנים קודמות, בהארכות תוקף עבור התוכניות והפרויקטים שנזקקו לכך, ולעיתים גם באישור שינויים בפרויקטים. בנוסף דרורה נחום מנהלת תחום פיתוח הכפר קיבלה מינוי להיות נציגת המחוזות בוועדת התמיכות של פיתוח הכפר, במסגרת זאת נעשתה עבודה בצמוד לאסף יצחקי ואריאל למדני על הפחתת הרגולציה בנושא פיתוח הכפר ופישוט הדוחות הנדרשים תוך כדי עבודה, בין אם לשלב אישור לפני ביצוע ובין אם לשלב הביצוע.

החקלאות כעוגן להרחבת ההתיישבות:

חשוב לציין כי יישובי עמק הירדן, בקעת בית-שאן, בקעת הירדן ומגילות הם אזורים פריפריאליים דלי אוכלוסין בגבולה המזרחי של המדינה, לכן חשיבות פיתוח החקלאות- כעוגן פרנסה להרחבת ההתיישבות הכפרית באזור.

מיפוי החקלאות במחוז (GIS)

בשנה זו המשכנו למפות ולעדכן את המיפוי של רוב הקיבוצים והמושבים שבתחום המחוז, כל החקלאות הצמחית.

מים אל ים דרך ים:

בשנה זו ממשיכה הנהלת המחוז לבקר בכל הישובים (סבב שני/שלישי - מושבים, קיבוצים, מגזר ובתי ספר חקלאיים) בכל ישוב יושבים עם מרכז המשק ומרכזי הענפים, נבדק כל תחום (קרקע, מים, עו"ז, שיקום תשתיות, פיתוח הכפר, מיכון חוסך כ"א, עובדים ישראלים ועוד) האם ישנן בעיות ומה ניתן לקדם.

העסקת עובדים זרים

בעקבות פרסום הקצאת עובדים זרים בתחילת שנת 2020, צוות המחוז עסק במהלך השנה האחרונה בטיפול בתחומים:

- א. בדיקת פעילות של כל החקלאים שמעסיקים עובדים זרים – פרסום לחקלאים, קליטת חומרים, הקלדה במערכת, ריכוז הנתונים והעברה לבית דגן.
- ב. קליטת בקשות חדשות של חקלאים שלא הגישו בקשה במועד
- ג. טיפול בבקשות להקצאת תוספת עובד זר בגין מצב רפואי
- ד. טיפול שוטף בפניות שונות.

אישורי המינהל האזרחי

על פי הנחיית הלשכה המשפטית, יש לקבל אישור של המינהל האזרחי לגבי תמיכות (האחוזות בקרקע) בשטחי יו"ש. קיים קושי מובנה בקבלת ההתייחסות מהסיבות שלהלן:

- א. הממונה על הקרקעות ביו"ש (זרוע של רשות מקרקעי ישראל) הוא קמ"ט אפוטרופוס, הממונה על הרכוש הממשלתי והנטוש. לדבריו, בגלל בעיות כוח אדם אין לו מחלקה חקלאית ולכן הוא איננו נותן שירות בתחום זה.
- ב. נמצא מסלול עוקף לקבלת ההתייחסות באמצעות קמ"ט חקלאות ואגף תשתית אך התהליך מסורבל והחומר עובר הרבה ידיים, כוח האדם המטפל בחומרים מתבסס על חיילים/ות, שמתחלפים בתדירות גבוהה, והמענה לבקשות מתעכב זמן רב.

בשנת 2021 הועברו להתייחסות המינהל האזרחי כ 25 בקשות להתייחסות לשטחי חקלאות. מתוכן רק 6 בקשות קיבלו מענה.

לאחר פניות חוזרות ונשנות לאגף תשתית במנהא"ז, בניסיון לקדם את הטיפול בבקשות, בוצעה פניה לראש המינהל האזרחי, שבעקבותיה נקבעה פגישה באגף תשתית והם הבטיחו לטפל בבקשות. למרות שחלפו מאז קרוב ל 3 חודשים, עדיין לא התקבל מענה לבקשות.

בשנה האחרונה נקלט בקמ"ט אפוטרופוס עובד חדש, הממונה על החקלאות. נוצר שיתוף פעולה איתו, ומתקיימים קשרי עבודה טובים. עם זאת, על פי הנחיית אדם אבידן, ראש ענף תשתית, בקשות חקלאות עדיין צריכות להיות מוגשות באמצעות ענף תשתית, וכאמור, הן עדיין תקועות.

סיכום:

- מחוז העמקים הוא הגדול ביותר מבחינת פעילות חקלאית ומספר החקלאים הפעילים, זאת הוכח אף על ידי הלמ"ס (לשכה מרכזית לסטטיסטיקה) שערכה מפקד חקלאים.
- מחוז העמקים הוא המוביל ביצור החקלאי.
- מתמשך המעבר להשקיה במים מושבים.
- ההדרכה החקלאית חשובה ביותר להמשך קיום החקלאות דווקא בתנאים החדשים שנוצרו.
- נושא שיקום התשתיות קיבל תאוצה רבה ובעזרתו משרדנו משנה את פני הכפר.
 - נושא החקלאות התיירותית שודרג מאוד ומיזמים רבים זוכים למענקים.
 - לצערי ערך הקרקע החקלאית ירד לשפל מדאיג ביותר, ואין ראייה לטווח רחוק שקרקע זו אמורה לייצר עבור הדורות הבאים את המזון הטרי והבריא.
- נמשיך להעלות נושא זה בראש סדר העדיפויות ע"מ שתבוצע תמ"א (תכנית מתאר ארצית) לקרקע החקלאית ושימורה ככזאת לעולמי עד.

מחוז המרכז

אתר המחוז בקישור [כאן](#)
כתובת: דוד שמעוני 35, חדרה
דואר: דוד שמעוני 35, חדרה
טלפון: 04-6303411
פקס: 04-6303408
דוא"ל: Haderainfo@moag.gov.il

אודות המחוז

מחוז המרכז משתרע על השטח שבין חיפה בצפון למקווה ישראל, יהוד ונחשונים בדרום, ובין נחל עירון שבמזרח לים התיכון במערב.

במחוז 83 מושבים, 42 קיבוצים, 12 מושבים שיתופיים, 31 ישובי מיעוטים, 17 מושבות וישובים כפריים ו- 12 מוסדות מחקר. ישובי המחוז שייכים ל-7 מועצות אזוריות ו-3 רשויות ניקוז.

מכלל השטח במחוז מוקצים לשימושים חקלאיים כ-600 אלף דונם. ממוצע המשקעים השנתי במחוז הוא 550 - 600 מ"מ. מגוון התנאים הטופוגרפיים ותכונות הטופואקלים באזור המחוז מאפשרות גידולים רבים ומגוונים, החל מגידולים טרופים וכלה בגידולים נשירים המתאימים לאקלים קר.

עיקרי ההישגים לשנת 2021

1. המחוז היה שותף פעיל בוועדות היגוי לתכניות מתאר כוללניות לחמש מועצות אזוריות (חוף השרון, לב השרון, עמק חפר, מנשה ואלונה).
2. המחוז הטמיע והגדיל את השימוש באמצעים דיגיטליים ובמיפוי בטיפול בנושאים שונים כגון: היתרי בניה, רישיונות שריפה.
3. המחוז התמודד בהצלחה עם אתגרי תקופת הקורונה והתארגן במהירות לצורך מתן שירות לחקלאים גם כאשר העובדים נאלצו לעבוד מהבית.
4. ביצוע בדיקה מעמיקה בנושא מבנה משק המים לחקלאות במגזר המיעוטים. עפ"י הבדיקה שלנו, ריבוי ספקי מים גורם לחוסר יעילות ומחיר מים גבוה לחקלאי, ולכן המלצנו על עידוד מיזוג ספקים על מנת ליעל את משק המים. הנושא יתקצב במסגרת תקציב 2022.
5. קידום תמיכה במשקי מודל בגידול מלפפונים, נושא אשר יתקצב במסגרת קול קורא של מנהלת ההשקעות בשנת 2022.

עיקרי תכנית העבודה לשנת 2022

1. בדיקת היתכנות לניטור מפלסי מי תהום באזור חוף כרמל – מנשה.
2. ליווי תכנון הקמת מתחם לריכוז גידול בע"ח ביישוב מועאווייה.
3. מחשוב הליך בקשה להמלצה לטרקטור חקלאי ולתכניות בניה.
4. חשיפת קהל החקלאים לעולם הדיגיטל והגשת בקשות באופן מקוון.
5. הכנת תכנית עקרונות מדיניות למבנים חקלאיים בוואדי עארה.
6. מימוש קולות קוראים לתמיכות שונות בהשקעות הון כגון מיכון, שדרוג חממות ונהלים ייחודיים למיעוטים.
7. טיפול המלצות להקצאת עובדים פלסטיניים. עיקר המועסקים הפלסטיניים בחקלאות בתחום מחוז מרכז.
8. טיפול בבקשות בנושא מים.

נתונים סטטיסטיים מעניינים

- ✓ כ-5,000 דונם תות שדה מגודלים במחוז, המהווים כ-98% מהגידול במדינה.
- ✓ כ-4,000 דונם מלפפון מגודלים בשטחי המחוז, המהווים כ-60% מהגידול במדינה.

מחוז השפלה וההר

אתר המחוז בקישור [כאן](#)

נתוני רקע:

מחוז השפלה וההר משתרע על 1,800 קמ"ר ומטפל בכ- 200 ישובים כפריים (מושב, קיבוצים, מושבים שיתופיים, מועצות מקומיות, בתי ספר חקלאים וחוות חקלאיות) שברובם מושבי עובדים. המחוז משתרע בצפון - מדרום פ"ת ולאורך הים, בדרום - עד ניר בנים, במזרח - לאורך הקו הירוק עד ירושלים וגוש-עציון.

התפלגות הישובים במחוז:

35	קיבוצים ומושבים שיתופיים
164	מושבים וישובים כפריים
35	חוות, מוסדות ובתי ספר חקלאיים
5	כפרי מיעוטים
239	סה"כ

במחוז: 11 מועצות איזוריות, 5 ועדות לתכנון ובנייה מקומיות, 1 ועדה מרחבית, 3 ועדות לתכנון בנייה מחוזיות.

נתונים פיזיים - קרקע ומים:

קרקע חקלאית 622 אלף דונם.

הקצאת מים לחקלאות 2020 - מים שפירים 56 מיליון קוב ומים שוליים 139 מיליון קוב.
שטח מרעה טבעי כ-100,000 דונם.

ענפי חקלאות עיקריים במחוז:

ענף	אחוז הייצור מסה"כ הארצי
רבייה	21%
ירקות	51%
צאן לחלב	11%
הדרים	28%
מטילות	24%
רפת החלב	81%
פרחים	91%
כוורות	62%
מטעים	25%

מחוז הנגב

אתר המחוז בקישור [כאן](#)
כתובת: מרכז חקלאי אזורי גילת
דואר: ד.נ. נגב מיקוד 85280
טלפון: 08-9920999
פקס: 08-9920970
דוא"ל: NegevHaklout@moag.gov.il
[פרסומים מקצועיים](#)
[פרסומי מחוז](#)

מחוז הנגב משתרע על כמחצית ממדינת ישראל, מהקו הצפוני של המועצה האזורית יואב וחוף אשקלון (דרומית לצומת קסטינה) ועד אילת בדרום. ממועצה אזורית אשכול במערב ועד לים המלח ולמועצה אזורית תמר במזרח. המחוז מתפרש על שטח של 13 מיליון דונם, מהם כמיליון וחצי דונם שטחי חקלאות, המהווים כ-47% מכלל שטחי החקלאות במדינת ישראל.

על פי הערכות, במחוז פעילים כ-3649 מעבדים חקלאיים בסך הכל להם המחוז נותן שירות. פעילות המחוז מתבצעת מתוקף מספר חוקים: חוק ההתיישבות, חוק התכנון והבנייה, חוק הניקוז והחוק לעידוד השקעות הון.

במחוז תאים העוסקים בתכנון חקלאי כלכלי, ייעוד ושמור קרקע, ניקוז, הנדסת מים, הדרכה חקלאית ומדור בדואים. המחוז נותן שירותים לפיתוח הכפר וסיוע לחקלאות תוך מיצוי היתרונות היחסיים של כל אזור אגרו – אקלימי.

[מבנה ארגוני](#)

קמט חקלאות – איזור איוש

ענף החקלאות באיו"ש נחשב לאחד מעמודי התווך של הכלכלה הפלס' ומקור פרנסה לאלפי משפחות

קמט איוש.pdf

קמט חקלאות - עזה

ravivl@moag.gov.il
אתר היחידה בקישור [כאן](#)

אודות היחידה

יחידת תיאום חקלאות מול גורמי משרד החקלאות ברצועת עזה.

שירות הדרכה והמקצוע (שה"מ)

אתר היחידה בקישור [כאן](#)
קטלוג פרסומי שה"מ בקישור [כאן](#)

רקע

שה"מ הוא גוף המופקד על ייצור ידע חקלאי ועל הפצתו לציבור החקלאים בישראל, תוך הכשרתו והדרכתו לעמוד במשימה העיקרית של העלאת הרווחיות למגזר החקלאי, על פי יעדי המשרד ומתוך ראיית התועלות הציבוריות הגלומות בחקלאות. בבסיס שירות ההדרכה והמקצוע עומדת מערכת הדרכה וידע שנועדה לשרת יעדים לאומיים. שה"מ נועד לייצר ידע, לאסוף ידע בזירה הלאומית במוסדות מחקר מקומיים, במו"פים אזוריים ובמשקי חקלאים וכן בזירה העולמית במסגרת סיורים וכנסים בין-לאומיים, להקנות לחקלאים ידע אובייקטיבי, נטול אינטרסים, המקדם תועלות ציבוריות ברמה הלאומית, לפתח תשתית של ידע אינטגרטיבי המשלב מחקר יישומי והדרכה, ולספקו לחקלאים.

נספח ב – תקציב 2021

[נתוני תקציב משרד החקלאות ופיתוח הכפר מפורסמים באתר משרד האוצר gov.il](#)

נספח ג - תמיכות לגופים ציבוריים

[קישור לאתר התמיכות הממשלתי](#)

נספח ד - מאגרי מידע

מפורסמים בקישור [כאן](#)
מאגרים המשרד המפורסמים באתר מאגרי המידע הממשלתיים [Data.gov](#)

נספח ה - חקוקים שבאחריות שר החקלאות

[קישור לחוקים, תקנות ונהלים המופיעים באתר המשרד, מידע משפטי](#)
[מאגר החקיקה הלאומי – מתוך אתר הכנסת](#)

נספח ו - רשימת תאגידים באחריות המשרד

מועצות סטטוטוריות		חברות לתועלת הציבור (חל"צ)
המועצה לענף הלול		מועצת הדבש
מועצת הצמחים		מועצת החלב
המועצה לייצור ולשיווק של אגוזי אדמה		
מועצות שאינן סטטוטוריות		חברות
מועצת גפן היין		קרן נזקי טבע (קנ"ט)
		חברת השוק הסיטוני לישראל בע"מ
		(הפסיקה את פעילותה ב-30.4.2019)